

SAGA

FINNBOGA HINS RAMMA.

Útgefandi:

Sveinn Skúlason.

AKUREYRI 1860.

Prentuð í prentsmiðju Norður- og Austurumdæmisins,
hjá H. Helgasyni.

SAGA AF FINNBOGA HINUM RAMMA.

1. Ásbjörn hèt maðr, ok var kallaðr Detti-ás; hann var Gunnbjarnarson, Ingjaldssonar; mikill maðr var hann ok sterkr ok vænn at áliti; hann bjó í Flateyjardal á bæ þeim, er heitir á Eyri. Ásbjörn var kvæntr maðr ok átti Þorgerði systur Þorgeirs Ljósvetninga goða; hún var kvenna vænst ok skörungr mikill; var þá ríki Þorgeirs bróður hennar sem mest ok sona hans. Ásbjörn var norrænn at ætt ok hinna ágætustu manna; hann hafði stokkit út hingat fyrir valdsmönnum, ok þoldi eigi þeirra újafnað ok endemi, sem margr annarr gildr maðr. Ásbjörn hafði goðorð um Flateyjardal ok upp til móts við Þorgeir mág sinn. Brettingr hèt maðr, hann bjó á Brettingsstöðum í Flateyjardal; hann átti þá konu, er Þóra hèt; þeirra son hèt Þorsteinn, annarr Grímr, þriði Sigurðr. Maðr hèr Ingi, hann bjó at Jökulsá í dalnum, Sigríðr hèt kona hans; þau áttu tvá sonu, hèt annar Þórir en annarr Grímr. Þessir váru allir efniligir ok gerviligir menn ok hraustra manna. Var Ásbjörn landnámsmaðr, ok svá allir þessir er nú váru nefndir. Ásbjörn átti dóttur, er Þórný hèt; hennar bað austmaðr sá, er Skíði hèt;

Ásbjörn vildi eigi gipta hana. Þá er Ásbjörn var riðinn til þings um sumarit, hafði Skíði tekit í brott meyna með ráði Þorgerðar móður hennar. Hann flutti hana til Noregs, ok gerði þar brullaup til hennar; var hann mikilhæfr maðr, ok átti frændr ágæta ok hina beztu kosti. En er Ásbjörn kom heim af þingi varð hann reiðr mjök, at mærin var brott tekin, bæði Þorgerði ok austmanninum; var hann fályndr ok fastlyndr ok hinn mesti ólundarmaðr, ef hann yrði reiðr.

2. Nú líða nokkur misseri frá þessu; ok eitthvert sinn reið Ásbjörn til þings með menn sína. Þá mælti hann til Þorgerðar: „Nú ætla ek til þings at ríða eptir vanda, en ek veit, at þú ert með barni, ok mjök framat; nú hvárt sem þat er sveinn eðr mær, þá skal eigi upp ala, heldr skal bera út þetta barn.“ Hún sagði, at hann mundi þat eigi gjöra, „svá vitr ok ríkr sem þú ert, því þetta væri hit úheyriligsta bragð, þó at fátækr maðr gjörði, en nú allra helzt, er yðr skortir ekki góz.“ Ásbjörn sagði: „Þat var mèr þá í hug, er þú fèkkst í hendr Skíða austmanni Þórnýju dóttur okkra utan minni vitund, at ek skylda eigi fleiri börn upp ala til þess, at þú gæfir í burt fyrir utan minn vilja; ok ef þú gjörir eigi eptir því sem ek segi, muntu missmíði á sjá, ok allir þeir er af mínu boði bregða, eða gjöra eigi sem ek vil vera láta.“ Síðan reið hann til þings. Litlu síðar fæðir Þorgerðr sveinbarn; þat var mikit ok þrifligt ok fagrt

mjök; allir lofuðu þat þeir er sáu, bæði konur ok karlar. Nú þótt Þorgerði þækti barnit fagrt, ok ynni mikit, þá vildi hún þó láta út bera þat, því at hún vissi lyndi Ásbjarnar bónda síns, at eigi myndi vel duga utan hann rèði. Síðan fèkk hún menn til at bera út barnit, ok búa um sem vandi var á. Þessir menn báru barnit úr garði út, ok lögðu niðr milli steina tveggja, ok ráku yfir hellu mikla, og lètu flesk í munn barninu, ok gengu síðan brott.

3. Maðr hèt Gestr, hann bjó þar sem heitir at Tóptum. Syrpa hèt kona hans; hún hafði fóstrat Þorgerði fyrr meir, þá er hún var barn, ok unni henni mikit; ok lèt Þorgerðr hana fara með sèr, þá er hún var gipt, þangat á Eyri. Var hún vel kunnandi allt þat, er hún skyldi gjöra, hverju kvikindi var hún leiðiligri at sjá. Lítit var Ásbirni um hana, ok þótti hún ærit nær ganga Þorgerði; fyrir því lèt hún Syrpu brott fara ok gipti hana Gesti. Átti hún lítit fè, eða ekki annat, en þat, er Þorgerðr lagði til hennar, en þat var þó eigi mikit. Gestr hafði hit mesta kvánríki, því at hann var mannæli mikit ok veslingr. Svá er sagt, at þann sama dag, er Þorgerður varð lèttari, sendi Syrpa bónda sinn at vita sèr um brúngras, því at hún gjörði til matar fóstru sinni þat er hún þurfti at hafa. Svá bar til þann dag, er hann hljóp um hraun ok haga, þá heyrði hann barnsgrát; ferr nú ok snoðrar um hvern stein, ok þar til hann finnr barnit; þrífr upp

síðan ok sýnist allfagrt; hann kastar í stakkblað sitt ok hleypr heim til Syrpu slíkt sem hann getr farit, ok hirðir ekki um þat, er hann var eptir sendr. Syrpa spyrr hann, hví hann færi svá geyst? Hann kvaðst hafa barn nýfætt fundit. Hún bað hann sýna sèr; ok er hún sá, þóttist hún þekkja barnit. Síðan bað hún, at hún mætti barnit uppfóstra ok bera innar „ok láta sem við eigum barn þetta.“ Hann kvað engan því mundu trúa; ok er þat miklu þrifligra at sjá en okkr sè líkt.“ Hún bað hann þegja, ok eigi þora annat at segja en þat er hún vill. Síðan bað hún hann fara á Eyri, ok biðja Þorgerði at fá sèr þat er hún þurfti at hafa; ok hann fór þegar.

4. Gestr kom á Eyri, ok sagði Þorgerði, at Syrpa fóstra hennar hefði barn fætt, ok kvað hvárki vera mat nè hvíluklæði. Þorgerði undraði þetta mjök, ok hugði, at fóstra hennar myndi svá gömul, at hún mundi barn eigi mega eiga; hefir um þetta fátt orða, en lætr fara slíkt er hún þurfti. Syrpa var hin hraustasta, ok vildi ekki at aðrar konur þjónaði henni; tekr hún af allan búnað af barninu þann sem á var, ok var sá miklu ágætari en hún þyrði at hafa; tók hún tötra, ok bjó um sem herfiligast. Þat frèttist nú hvárttveggja, at barn þeirra Ásbjarnar ok Þorgerðar var út borit, ok þótti úheyriligt bragð svá ríkra manna ok göfigra sem þau væri, svá þat, at Syrpa hafði barn fætt, ok þótti þeim mönnum þat úlíkindi, er vissu aldr hennar. Ásbjörn kom

heim af þingi, og váru honum sögð þessi tíðindi; lèt hann vel yfir, ok var nú gott samþykki með þeim hjónum. Svá er sagt, at þau Gestr ok Syrpa ala upp barnit. Vex hann svá skjótt, at varla þóttu líkindi á; svá var þat barn fagrt ok frítt, at allir hugðu þat, at aldri ætti þau Gestr þat barn. Þá spurði Gestr Syrpu, hvat sveinn þeirra skyldi heita? Hún kvað þat makligt, at hann hèti Urðarköttr, þar sem hann var í urðu fundinn. Hann vóx dagvöxtum. Syrpa gjörði honum söluváðarbrækr ok hettu; hana girti hann í brækr niðr; krækil hafði hann í hendi, ok hljóp svá út um daga; hann var þeim þarfr í öllu því er hann mátti, þau höfðu mikla ást á honum. Þá er hann var þrèvetr, var hann eigi minni en þeir at sex vetra váru gamlir. Urðarköttr rann opt til fjöru; ok var fiskimönnum vel til hans, ok hentu mikit gaman at honum; hafði hann jafnan góðar hjálpir heim til fóstru sinnar Syrpu. Opt kom hann á Eyri, ok var þar úvinsæll fyrir griðkonum Þorgerðar; barði hann þær ok krækti fætr undan þeim með staf sínum, en þær báðu honum ills, ok váru harðorðar mjök opt; sögðu þær Þorgerði; hún lagði fátt til, ok bað hann skyldi njóta fóstru sinnar Syrpu, ok vera vera vel við hann. Aldregi ber hann svá fyrir augu Ásbjarnar, at hann láti sem hann sjái hann, ok æmtir [1] honum hvártki vel nè illa, en allir aðrir undr-

---

[1]) Útg. æntir.

uðust hann, ef hann væri sonr þeirra Gests ok Syrpu, svá ámátlig sem þau váru bæði, en hann var bæði mikill ok fríðr ok vel knárr. Opt bað Syrpa, at hann skyldi eigi koma á Eyri, „því at mèr segir þat hugr, at þar muna ek nokkut illt af hljóta, en mèr tjóar þat eigi at banna þèr.“ Urðarköttr kvað eigi svá vera myndu. Líðr nú þar til at hann var 6 vetra; þá var hann eigi minni en þeir at 12 vetra váru, ok at engu úþroskligri.

5. Svá er sagt, at Urðarköttr rann til fjöru einn dag, sem hann var vanur, at finna fiskimenn; váru þá flestir at komnir, en sumir reru at utan. Þeir höfðu vel fiskt, ok köstuðu af skipum. Þeir höfðu tekit einn ferelling bæði mikinn ok góðan, ok köstuðu honum í flæðarmál, ok mæltu: „Urðarköttr, fèlagi! taktu ok drag upp fiskinn.“ Hann mælti: „Vili þèr gefa mèr fiskinn, ef ek fæ upp dregit?“ Þeir kváðu hann verðan vera at hafa, ef hann lèki þat, ok jáðu því allir. Urðarköttr var í skinnstakki ok söluváðarbrókum, ok allt af neðan brókunum; gekk hann berfættr hvern dag. Hann hafði snæri um sik hvern dag ok hettu sína yfir utan. Hann hleypr út í lárnar ok bregðr í fiskinn öðrum enda á snærinu, en annan hefir hann um herðar sèr, streitist nú mjök ok gengr stundum á en stundum ekki; allir horfðu á ok hlægja at honum, er hann fær ekki at gert; ok sem hann hefir lengi at verit, gengur honum betr ok betr, þar til er hann fær upp dregið. Var

þar bratt er hann fór upp. Síðan hljópu þeir at, ok tóku af honum fiskinn, ok vilja eigi halda við hann, en hann undi illa við. Fór hann ok sagði Brettings sonum, ok bað þá duga sèr. Þeir gengu þegar til fiskimanna ok báðu þá lausan láta fiskinn, ok halda sammæli við Urðarkött; þótti öllum hann hafa vel til unnit ok þó með úlíkindum. Varð svá með atgangi þeirra, at hann náir fiskinum, ok verðr feginn mjök, ok streitist nú af nýju við fiskinn, ok dregr hann heim í tún til Syrpu fóstru sinnar; hann færir þeim fiskinn ok urðu þau stórliga fegin. Þetta fór víða um sveitir, ok var mikit orð á syni þeirra Syrpu ok Gests; undruðust allir, hví þau skyldi eiga einn svá ágætan son, sem öllum sýndist sjá maðr, ok fannst mönnum mikit um er hann sá ok heyrðu sagt frá; leituðu þau alla vega við at torkenna hann sem þau máttu; ok líðr nú svá fram nokkura vetr.

6. Svá er sagt, at vinskapr mikill var með þeim Ásbirni ok Þorgeiri goða ok mágsemd, gjörði hvárr öðrum veizlur, ok skiptust þeir góðum gjöfum, ok svá ber at eitthvert haust, at Ásbjörn bauð Þorgeiri mági sínum til sín, ok hann kemr með marga menn, ok tók Ásbjörn við honum vel með mikilli blíðu, var veizla hin bezta. Urðarköttr hafnar ekki vanda sínum um kvámur á Eyri; hleypr hann þangat hvern dag, ok svá gjörði hann enn þenna dag, er þeir sátu at veizlunni. Hann er nú umfangsmikill, ok glýmir við griðkonur;

þær taka nú fast á móti honum, ganga at honum fjórar, ok varð nú mikit hark, hann dregr þær nú innar í stofuna ok gangast þar at fast; þetta þótti mönnum mikit gaman at sjá atgang þeirra. Svá lauk hann við, at hann felldi þær allar, ok lèk þær illa. Ok þá er þau höfðu lokit leik sínum, stóð hann á gólfinu fyrir Þorgeiri í búnaði sínum, var þat skinnstakkr ok krækill, er hann hafði hvern dag í hendi. Þorgeirr horfði á hann langa stund, ok mælti síðan við Ásbjörn: „Hverr er sveinn sjá, er hèr er kominn?“ Ásbjörn sagði: „Þat ætla ek son þeirra Gests ok Syrpu frá Tóptum.“ Þorgeirr mælti: „Þat er úlíkligt, ok má þat ekki vera.“ Þá kallar hann á Urðarkött; hann gekk þegar til hans ok settist niðr á einn stokk er stóð fyrir honum. Þorgeirr mælti: „Hverr ertu skinnstakks sveinn?“ Hann segir: „Ek heiti Urðarköttr, ok em ek son þeirra Gests ok Syrpu, er búa hèr út at Tóptum.“ Þorgeirr segir: „Hversu gamall maðr ertu Urðarköttr?“ Hann kveðst vera 12 vetra gamall.“ Þorgeirr mælti: „Þú ert mikill maðr ok gerviligr, ok svá vel skapaðr at jöfnum aldri, at ek hefi engan höfðingja son sèt jafnan þèr fyrir allra hluta sakir.“ Þá mælti Ásbjörn: „Þat mantu þá mæla mágr, er þú sèr Syrpu ok Gest, feðgin hans, at þau sè allúhöfðinglig, því engi man sèt hafa slík svín sem þau eru bæði, ok er þat undr, er þú talar við engan mann nema Urðarkött; skil ek þat, at þèr þykir mikils um vert þat er hann

er fagrskapaðr.“ Þorgeirr roðnaði mjök, ok mælti: Þat hygg ek mèr mikla þörf at tala hèr um nokkut, en þó er þat mitt hugboð at þèr liggi eigi minna við hèr um at tala.“ Þorgeirr frètti enn Urðarkött: „Villtu fara eptir þeim Gesti ok Syrpu? Seg at ek vil finna þau.“ Hann kveðst eigi fara mundu; „veit ek at þú lætr, sem þú munir fá mèr aðra móður eðr föður; munu þau þèr enga þökk fyrir kunna, enda veit ek eigi, at mèr sè önnur móðir betri eðr faðir en þessi, þótt þat veri meir til metnaðar.“ Síðan var maðr sendr eptir þeim, og vildu þau eigi fara. „Man nú fram koma,“ sagði Syrpa, „sem mèr hefir lengi hugr sagt, at hann Urðarköttr myndi illt af því hljóta, er hann hljóp þangat á Eyri hvern dag, ok lèt sem þat eitt veri at gjöra at harkast þar.“ Nú er Þorgeiri sagt, at þau vildi eigi fara. Þá mælti Þorgeirr: „Gjör nú fyrir mína bæn, at þú lát þau hingat koma, en ek skal veita þèr þat, er þú biðr mik.“ Urðarköttr mælti: „Eigi man ek þat gjöra nema þú heitir því, at þau fari eigi hryggri af þínum fundi en þau koma.“ Þorgeirr jáði því at kaupa vel við þau. Eptir þat fór hann heim, ok bað þau fara með sèr; „skal ek því heita meðan ek er á dögum, at ykkr skal eigi fè skorta, ef ek verð nokkurt sinn meira góz ráðandi en nú em ek.“ Syrpa segir: „Ekki mun gjöra við at sporna, þat man fram koma sem betr er, þó at okkr þykki móti skapi, ok skal fara víst.“ Ok er þau komu á Eyri settust þau niðr á einn stól

fyrir Þorgeiri, ok Urðarköttr milli þeirra. Þá mælti Þorgeirr: „Þat er hugarboð mitt, Syrpa! at Urðarköttr sè ekki ykkar son. Er hèr ekki seinna um at gjöra en annathvárt seg sem háttat er, ok hafit þar fyrir þökk ok vináttu mína, ella verðr þú at þola harðindi, ok verðr þó satt at segja.“ Syrpa mælti: „Svá fremi er upp komit, at sá mun nú grænstr at segja satt, ok eptir því sem farit hefir.“ Síðan sögðu þau sem orðit var, en allir hlýddu vel til þeir hjá váru. Þorgeirr mælti! „Þat ætla ek, at þit munit nú satt segja.“ Þá frètti Þorgeirr Þorgerði, hversu langt frá því veri, er hún fæddi barn? Hún kvað liðit hafa 12 vetr. Hann spyrr, hvárt hún lèti út bera? Hún kvað svá verit hafa. „Hví gjörðir þú þat?“ segir Þorgeirr. Hún sagði, at hún þyrði eigi „fyrir reiði ok grimmleik bónda míns Ásbjarnar; váru þetta hans ráð, ok unna ek svá mikit sveininum, at ek vilda gjarna hafa upp lætt.“ Þorgeirr mælti til Ásbjarnar: „Villtu mágr við ganga þessum unga manni, at hann sè þinn son, ok taka hann heim til þín, ok halda hann sem sjálfan þig?“ Ásbjörn svarar: „Þat veit ek eigi hverr hann á, en þat má ek at gefa honum mat sem öðrum mönnum, ef þèr sýnist þat ráð.“ Þorgeirr mælti: „Ertu eigi föðurliga við hann eðr lætr hann hafa þat, er hann vill, þá skilr þat okkra vináttu, því at eigi kann ek at sjá, ef hann ber eigi snöggt af þínum frændum ok mínum. En þeim Syrpu skal fá 12 hundruð fríð fyrir fúlgu Urðarkötts;

skal ek gjalda hálft, en þú hálft; skal þeim at þessu hafa vorðit hin mesta sæmd ok gæfa.„ Fara þau Gestr, heim ok líkar allvel. Urðarköttr er nú eptir á Eyri, ok uppdubbaðr ok rifit af honum þat er hann hafði áðr, ok fengin betri klæði, ok þóttist engi hafa sèt jafnfríðan mann, ok öllu vel skapaðan. Þótti nú öllum Þorgeirr hafa aflat þeim hinnar mestu sæmdar ok gæfu; ok eptir þetta ferr Þorgeirr heim með föruneyti sitt. Skiljast þeir mágar vel. Er Urðarköttr nú heima á Eyri; er Ásbjörn fárr við hann, ok þó vel, en móðir hans veitir honum allt þat, er hann vill, með hinni mestu blíðu; venst hann nú við íþróttir allar þær er karlmann má prýða. Svá ferr fram um hríð; líða af þau missari.

7. Þess er getit, um várit ríðr Ásbjörn til þings eptir vanda. Er þat sagt, at með nautum væri graðungr þrèvetr, ok hinn versti viðreignar; máttu konur varla mjólka fyrir honum; hann var með öllu mannýgr. Einn morgin kvámu griðkonur inn æpandi, ok sögðu, at graðungrinn hefði slegit niðr mjólkinni. „Ertu þar hinn ragi Urðarköttr, ok er sem engi maðr sè, þar sem þú ert, þó at nokkurs þurfi við.“ Ámæla þær honum í hverju orði ok hrekja. Urðarköttr mælti: „Því betr at hann ferr ver með yðr, ok man ekki batna við þat, þó at þèr illyrðit mik.“ Þær hlaupa at honum, ok mæltu: „Far þú hinn góði Urðarköttr, ok hjálpa oss við!“ lofa þær hann þá í hverju orði. Hann mælti þá: „Miklu er þetta lík-

ara ok athæfiligra at biðja mik vel til, ok skal nú fara at vísu.“ Stendr upp ok gengr þangat, sem nautin váru. Þegar graðungrinn sá hann, rèðst hann í móti honum, var hann hyrndr mjök, ok ætlaði at kasta honum af hornum sèr. Hann þrífr hornin sinni hendi hvárt, ok eigast við lengi svá hart, at jörðin gengr upp fyrir þeim. Svá gengr Urðarköttr at fast, at hann snarar af honum höfuðit, kastar um hrygg, ok var í sundr hálsbeinit, gengr síðan á brott. Húskarlar gjörðu til graðunginn. Ásbjörn kemr heim, ok var honum sagt frá þessu, hann lagði fátt til; öllum þótti þetta hit mesta þrekvirki orðit af 12 vetra gömlum manni. Nú frètti þetta maðr frá manni, nær ok fjarri; hann var fálátr hversdagliga, gaf hann at fám hlutum gaum, utan fór með leik sínum bæði nætr ok daga; gjörist Ásbjörn við hann fleiri ok fleiri svá sem hann sèr at hann er afbragð annara manna. Líða nú þessi missari, ok sitja nú í kyrrðum.

8. Á einhverju hausti gjörist þat vandi Urðarkötts, at hann gekk út hvert kvöld er yfir kom, en eigi inn fyrr en langt er af nótt; vita menn nú eigi hvat hann gjörir. Einn aptan kom hann inn, þá var Ásbjörn kominn í sæng ok allt fólk hans. Urðarköttr gekk at sænginni ok spurði: „Hvárt sefr faðir minn eðr eigi“? Hann kveðst vaka eðr hvat, villtu? Hann segir: „Ek hefi gengit út 7 kveld í samt, ok sèt hina sömu sýn hvern aptan, en þat veit ek eigi hvat þat er. Nú vilda ek, at þú geng-

ir út ok hyggðir at, því at þú ert skyggn maðr". Ásbjörn stóð upp, ok gengr út með honum. Urðarköttr mælti: ek sè lýsu nokkura til hafsins, svá sem ek sè lengst, þykkjumst ek vita at þat er nokkurs konar eldr. „Hvers getr þú til, segir Ásbjörn, „at vera muni?" „Eigi veit ek", segir Urðarköttr, „því ek em ungr, ok kann ek á fá skyn; en heyrt hefi ek sagt af þeim mönnum, er illa eru staddir á sjó, at þeir brenna vita, ok sjái þar langt til. Ek þóttumst hit fyrsta kveld gerst sjá, en svá hefir minnkat sem á leið." Ásbjörn segir: „Þetta er líkliga getit, eðr hversu villtu nú með fara?" Hann segir: „Þat vilda ek, at þú lèðir mèr skútu þína ok menn með, vil ek forvitnast til, hvat þetta er." Ásbjörn kvað svá vera skyldu. Urðarköttr bjóst þegar í stað, ok bar út á ferjuna þat er honum þótti nauðsynligast þurfa at hafa; fara húskarlar 3, ok hann hinn fjórði; þeir róa út at Skjálfanda, en Urðarköttr stýrði. Þá er þeir hafa róit um stund, þá mælti Urðarköttr: „Nú skulu þèr stýra en ek skal róa ok vita hvárt nokkut vill fram ganga?" Þeir gjörðu svá; fór einn til stjórnar en Urðarköttr reri einn. Þat sjá þeir, at honum gengr miklu meir en hinum 3. Hann rær lengi ok gekk mikit. Þá mælti Urðarköttr: „Nú skulu þèr róa, en ek mun stýra." Þeir gjörðu svá; þeir taka at róa en hann stýrði. Ok er þeir höfðu róit um stund, þá hljóp upp einn þeirra ok mælti: „Þat er bæði er við þolum hart til, er vèr róum í alla nótt, enda

mun nú mikit eptir taka, því at ek hygg at vèr sjáim hval nýsprunginn.“ Urðarköttr kvaðst ætla, at þat væri eigi hvalr, en þó munu vèr eigi upp gefa róðrinn. Ok er þeir nálgast, kenna þeir, at þat er kaupskip, ok er þá harla mjök sígit. Þeir stinga at stafni, ok bera festar upp í skipit. Síðan ganga þeir upp í skipit, sjá þar, at vitinn hefir brenndr verit, ok var þá brunnit mjök trèit, þeir þykjast sjá, at þar mun hörð atkoma. Tekr Urðarköttr í höfuð manni einum ok finnur at sá er dauðr; allir menn á skipinu eru dauðir. Hann gengr fram eptir skipinu, ok á þiljunum sèr hann hvar stendr silkitjald, ok vel búit húðfat er í tjaldinu. Urðarköttr gengr at, ok tekr á manninum, er þar lá í húðfatinu; hann kennir at sjá, maðr muni lifa. Hann frètti þá: „Hvárt lifir þú góðr maðr?“ Hinn kvað þat satt vera. Urðarköttr segir: „Hvert er heiti þitt? Eða hvaðan eru þèr?“ En þat þykkjumst ek sjá, at þèr mynit af hafi komnir vera, þótt eigi hafi greitt til tekizt.“ Hann segir „Ek heiti Finnbogi, en Bárðr faðir minn, ok er hann víkverskr maðr; eðr hverr er sjá maðr, er oss er kominn at finna? Hann segir: „Ek heiti Urðarköttr.“ Finnbogi mælti: „Þat er undarligt nafn.“ Þá frètti Urðarköttr. „Hvat man fleira lifa manna yðvarra á skipinu en þú?“ Hann kvað þá níu á lífi, er hann fór at sofa. Urðarköttr frètti: „Hvat hefir yðr mest angrat?“ Hann segir, at fyrst hefði þeim angrat stormviðri, en síðan bæði drykkleysi ok matleysi;

„hefir ok margt at bilat reiða várum, brutum stýrit, en skipit fullt af austri.“ Urðarköttr lèt bera menn þá er lifðu út í skútuna; svá margir váru þeir sem Finnbogi hafði sagt; skorti þar eigi mjólk ok aðra hluti þá, er þeim váru skjótastir til lífs, þótt hann hefði vitat fyrir hvers við þurfti. Þá mælti Urðarköttr: „Nú skaltu Finnbogi fá mèr lykla þá, sem at ganga kistum yðrum, ok skal taka gripi þá alla er beztir eru.“ Þeir gjörðu svá. Urðarköttr var mikilvirkr, svá hann hljóp aptr ok fram eptir skipinu, ok valdi þat af öllu sem honum þótti bezt, ok bar út í skútuna svá sem hún mátti við taka. Síðan þeir váru búnir reru þeir brott, ok halda heim sömu leið þar til er þeir komu á Eyri. Gengr Ásbjörn móti þeim ok fagnar þeim vel. Þótti þetta hafa orðit hin mesta gæfuferð, ok lætr þeim veita hjálpir ok skipar þeim á bæi. Finnbogi fór á Eyri ok 2 menn aðrir. Sat Urðarköttr dag ok nótt at næra þá. Er þat sagt, at allir menn deyja þeir er á skipinu váru nema Finnbogi, hann hresstist, ok er hinn vænsti maðr, bæði mikill ok sterkr; hann átti ágæt vápn, sverð ok skjöld, hjálm ok brynju; var hann stýrimaðr ok átti at taka fè allt [1] eptir háseta. Er hann þar um vetrinn vel haldinn. Urðarköttr var honum fylgisamr. Þeir selja varnaðinn um Flateyjardal ok norðr um Kinn; líðr af vetrinn ok verðr ekki fleira til nýlundu á þeim missarum.

[1]) allan arf.

9. Rafn hèt maðr, hann var ungr maðr ok frændi Ásbjarnar; hann var frárr mjök. Hann kom aldregi á hest, hvert sem hann fór. Þat er sagt, at þeir Finnbogi ok Urðarköttr ráðast heiman um várit, ok ætluðu at heimta saman skuldir þeirra norðr um dali, ok riðu þeir tveir, en Rafn litli hljóp fyrir. Ríða þeir til Ljósavatns um kveldit; tekr Þorgeirr við þeim báðum höndum, ok býðr þeim þar at vera svá lengi sem þeir vildi. Þeir töluðu margt ok váru glaðir ok vel kátir. Sá Þorgeirr, at Finnbogi var hinn ágætasti maðr at öllu ok vel skapaðr. Ok um daginn eptir verða þeir síðbúnir, ok ríðr Þorgeirr á leið með þeim ofan með Djúpá, ok ríða þeir fram í Fell um kveldit; þar bjó þá Drauma-Finni son Þorgeirs; var hann spakr maðr ok vitr, hann var eigi sammæddr við aðra sonu Þorgeirs; hann var finnskr at móður kyni, ok hèt Leikný móðir hans. Hann tók harla vel við þeim; marga hluti tala þeir spakliga. Um morguninn bað Finnbogi þá ríða snimma, „skulu vèr þá dveljast hèr hjá yðr, er vèr förum aptr," því mèr virðist Finnr vitr maðr. „Lítill kostr er nú við yðr at taka," segir Finni, „en þó mun minni er þèr farit aptr." Síðan riðu þeir út frá Felli; ok er þeir hafa skammt riðit, mælti Finnbogi: „Næsta gjörist mèr kynligt." Urðarköttr sá til hans, ok mælti: „Stígum af baki, því at ek sè, at þú ert fölr mjök, ok má vera þá at af þèr hafi." Þeir gjörðu svá, lètu hestana taka niðr; ok

er stund leið, bað Finnbogi þá ríða, ok kvað af sèr hefja; ríða út á fellit, ok koma undir einn stein mikinn. Þá mælti Finnbogi: „Hèr munu vèr við nema, ok má vera, at hèr gjörist nokkut til tíðinda í várri ferð.“ Stíga af baki, ok skjóta tjaldi af steininum fram; sest Urðarköttr undir höfuð honum. Þá mælti Finnbogi: „Þat er líkast at til eins dragi um oss fèlaga, at engi várr komist með lífi til Noregs; en þèr Urðarköttr hefir vel farizt til mín ok allra vár. Mundu þat sumir menn mæla í mínu landi, at þik hefði happ hent í þessum fundi; með því ek vinnumst eigi til þèr at launa, þá skal eigi af draga þat er til er. Hèr eru vápn þau, er faðir minn gaf mèr; vænti ek, þótt þú komir til Noregs eðr á önnur lönd nálæg, færðu eigi betri. Nú vil ek þau gefa þèr ok þar með fè þat, er þú hafðir af skipinu, þat er ek átta, ok þat er ek tók af hásetum at lögum. Þá vil ek gefa þèr nafn mitt; ok er ek ekki spámaðr, en þó get ek, at þitt nafn sè uppi meðan veröldin er byggð, má mèr þat mest sæmd ok mínum frændum, at svá ágætr maðr taki nafn eptir mik, sem ek skal ætla at þú verðir, með því at mèr verðr lítit líf ætlat.“ Hann þakkaði honum vel þessa gjöf. Eigi sat hann lengi yfir honum áðr hann dó. Finnbogi sendi Rafn til Fells; kemr Finnr þar, ok grófu hann niðr undir steininum, ok er hann síðan kallaðr Finnbogasteinn. Síðan fóru þeir heim í Fell. Kvað Finnr farit hafa eptir getu sinni „Sá

ek þat, þó at maðrinn væri vænn ok vel menntaðr, at hann var nú feigr.“ Er Finnbogi þar með Finni frænda sínum nokkurar nætr. Síðan ríða þeir upp til Ljósavatns, ok sögðu Þorgeiri frænda sínum tíðindin, ok hverja sæmd hann hafði fengit. Varð Þorgeirr þessu harla feginn. Hann kvaðst fyrir löngu hafa honum spáð, at hann mundi afbragð annara manna verða. Sitja þeir frændr nú harla glaðir ok vel kátir. Lèt Þorgeirr nú heimta saman fè þat er hann átti. Síðan riðu þeir á Eyri allir samt. Kann þá maðr manni at segja, hverr afburðarmaðr hann er annara manna. Þykkir þeim Ásbirni ok Þorgerði nú gott til at frètta, því at honum vill nú flest til virðingar ok sæmdar. Ríðr Þorgeirr heim, en Finnbogi sitr heima með föður sínum á Eyri, ok vel haldinn.

10. Þat sama sumar kom skip af hafi. Því skipi stýrði sá maðr, er Bárðr hèt, víkverskr at kyni; þetta skip kom á Knarareyri. Bárðr stýrimaðr fór til Ljósavatns, ok þá vist með Þorgeiri goða. Þenna tíma rèð Hákon jarl fyrir Noregi, var þá virðing hans sem mest ok ríki. Þenna vetr var Bárðr á vist með Þorgeiri. Finnbogi var þar jafnan, því at frændsemi þeirra var hin bezta. Um várit sagði Finnbogi Þorgeiri frænda sínum, at hann vildi utan fara um sumarit með Bárði stýrimanni. Þorgeirr mælti: „Þó at oss þykki góð hèrvist þín, frændi! þá man ekki tjá at telja þik, því at þat mun fyrir liggja. En þat hygg ek þik hafa af frændum þínum, at þeir hafa

mjök orðit fyrir áleitni af mönnum ok öfund, en þó muntu þykkja hinn frægsti maðr hvar sem þú kemr. Síðan riðu þeir á Eyri, ok bera þetta upp fyrir Ásbirni. Hann kveðst gjarna vilja, at hann væri heima heldr hjá honum. „Nú af því at hann man ráða vilja ferðum sínum, þá vil ek eigi gjöra þetta móti honum heldr en annat.“ Þeir rèðu honum far með Bárði stýrimanni; gjörðist hann stýrimaðr at hálfu skipinu. Þá er þeir váru búnir fluttu þeir Ásbjörn ok Þorgeirr til skips þat er Finnbogi átti, hann hefir ekki mikit fè. Skiljast þeir nú með kærleikum miklum. Kippa þeir nú upp akkerum ok sigla í haf, en þá er þeir höfðu siglt nokkur dægr tekr af byri, ok gjörir á fyrir þeim hafvillur, ok vita þeir eigi hvar þeir fara. Þar kemr, er haustar, ok stærir sjóinn, ok einn tíma ber þá úr hafi ok at landi, var þat síð dags. Þeir sáu ekki nema björg ok boða stóra, svá at brast í björgunum. Nú með því at veðr stóð at landi harla mikit keyrir þar at skipit ok brýtr í spán; týnast menn allir utan Finnbogi kemst einn á land með vápnum sínum ok húðfati; þar var forlendi lítit, ok sèr hann ekki nema björg ok hamra. Hann gengr nú með björgum þeim nokkura hríð, ok þar at sem kljúfast björgin, ok þar fèll ofan lækr í sjá, ok þar leitar hann upp, ok við færleik sinn kemst hann upp, ok var þá myrkt af nótt. Hvártki skorti frost nè vind, fraus at honum klæðin öll, þar var harla snæmikit; kastaði hann nú húðfat-

2*

fatinu á bak sèr, ok gengr á land upp; ok er hann hefir gengit um hríð, kennir hann eldsdaun ok litlu síðar kemr hann at bæ einum. Pat var mikill bær ok vegligr. Hann setti niðr húðfatit, ok gengr heim at dyrunum, ok heyrir hann þat, at margt manna er inni, þeir sitja við elda; hann lýstr mikit högg á dyrin. Maðr tók til orða, ok bað, at einhverr sveina gengi til dyra; þeir kváðust eigi hirða, þótt svá berði allar nætr. Finnbogi laust annat högg, ok var þat sýnu meira; þessi bað þá ljúka upp dyrum. Þeir kváðust þat eigi myndi gjöra, þó at tröll berði allar nætr. Hann sló höggit þriðja, ok svá hart, at öllum brá við. Búandi hljóp upp við, ok kvað þá eigi meðalmenni [1] vera, er þeir vildu eigi til hurðar ganga, þó at menn kveddi. „Man sá einn úti vera er betra mun inni þykkja í slíku sem nú er.“ Síðan tók hann exi í hönd sèr ok gekk til dyra. Hann heilsar gestinum ok frètti hann at nafni? Hann kvaðst Finnbogi heita, ok vera Ásbjarnarson, íslenzkr maðr. Bóndi sagði: „Hve nær komtu hèr til lands?“ Finnbogi segir: „Ek kom hèr í kvöld.“ „Þú munt hafa haft harða landtöku,“ sagði Bóndi? Finnbogi kvað brotit skipit, „en týndust menn allir ok fè, en ek kom einn á land, eðr hvar hefir oss at landi borit?“ Bóndi sagði: „Yðr hefir borit at Noregi heldr norðarla við Hálogaland, en sá bær þú ert at kominn heitir á Grenmó.“ Þá frètti Finnbogi: „Hvat heitir

[1]) getgáta f. með alvinni.

bóndi sjá?“ Hann segir: „Ek heiti Bárðr.“ „Ertu hèr formaðr á Hálogalandi?“ Hann kvað svá vera. Þá spurði bóndi: „Hversu gamall maðr ertu Finnbogi?“ „Ek em nú 13 (16?) vetra.“ Bóndi mælti þá: „Engan hefi ek sèt slíkan 16 vetra gamlan, ok vera mun þèr fleira vel gefit en vöxtr ok vænleikr, eðr er hann íslenzkr faðir þinn?“ „Nei,“ sagði Finnbogi, „hann er hèðan af Hálogalandi ættaðr.“ Bóndi segir: „Ertu son Ásbjarnar Gunnbjarnarsonar, detti-áss?“ „Þat er satt,“ kvað hann. Bóndi segir: „Þaðan er mèr úlfs ván sem ek eyrum sè, er þat þó ráð at ganga inn, ok vera hèr í nótt.“ Finnbogi gjörði svá; var tekit við vápnum hans ok klæðum, ok váru honum fengin þurr klæði; var allt fólk við hann vel kátt. Um morgininn var Bárðr snemma á fótum, ok vakti Finnboga upp, „er þat sýnna at fè sè upp rekit nokkut.“ Finnbogi stóð upp, ok gengu til sjáfar, ok var sem Bárðr gat, at mestr þorri var á land rekinn fjárins; lèt Bárðr allt heimfæra, ok svá at duga sem hann ætti sjálfr, ok var þat stórmikit fè. Bárðr bauð Finnboga þar at vera svá lengi hann vill, var hann þar um vetrinn, sat í góðu haldi, at eigi vantaði. Bárðr veitti honum harla vel. Þar var mannmargt ok hin mesta gleði. Finnbogi var góðr af fènu, enda skorti þá ekki til, með því hann var stýrimaðr ok tók fè allt eptir skipara sína, sem þá váru lög til í þann tíma.

11. Sú nýlunda varð þann vetr á Hálogalandi sem opt kann verða, at björn einn gekk

þar úr hýði ok drap niðr fè manna, ok eigi gjörði hann annarstaðar meira at en á Grenmó; ok svá kemr, at Bárðr stefnir þing, ok gjörir björninn sekan, ok leggr fè til höfuðs honum; ok eptir þat gjöra menn til hans jafnan, ok verðr hann eigi unninn, ok gjörist illr viðreignar, drepr hann bæði menn ok fè. Þat er sagt, at Bárðr bóndi átti sætr, ok var langt miðli bæjar ok sætrs, lèt hann þar geyma um vetrum fjár síns, var honum því skaðasamt at björninn lá þar jafnan, ok þorðu menn aldri at ganga til fjárins utan fjöldi manns færi. Eitthvert kvöld talaði Bárðr við sína menn, at þeir skyldi búast móti birninum hverr eptir sínum föngum, því at at morgin skulu vèr fara at birninum. Sumir skeptu exar, en sumir spjót, ok búa allt þat, er þeim mætti at gagni verða. Um morguninn váru menn snemma á fótum ok hverr piltrinn með sínu vápni. Nú er at segja frá Finnboga áðr um kvöldit, þá er menn váru í svefni, stendr hann upp, ok tekr vápn sín, gengr hann út á spor þau, er liggja til sætranna; þat var bragð hans at hann gekk öfigr, ok hendi sporin allt þar til hann kemr til sætranna. Hann sèr hvar björninn liggr, ok hefir drepit sauð undir sik, ok sýgr úr blóðit. Þá mælti Finnbogi: „Stattu upp bessi, ok ráð heldr móti mèr, er þat heldr til nokkurs en liggja á sauðarslitri þessu.“ Bessi settist upp ok leit til hans, ok kastar sèr niðr. Finnbogi mælti: „Ef þèr þykki ek ofmjök vápnaðr móti þèr, þá skal ek at því

gjöra.“ Tekr af sèr hjálminn en setr niðr skjöldinn, ok mælti: „Stattu nú upp, ef þú þorir.“ Bessi settist upp ok skók höfuðit, lagðist niðr aptr síðan. Finnbogi mælti: „Þat skil ek, at þú villt, at vit sèim jafnbúnir.“ Kastar síðan sverðinu frá sèr, ok mælti: „Svá skal vera sem þú villt, ok stattu nú upp, ef þú hefir þat hjarta sem líkligt væri, heldr en þess kvikindis sem ragast er. Bessi stóð upp ok bisti sik, ok gjörist mjök úfrýnligr, hljóp at Finnboga, ok færir upp hramminn, ok ætlar at ljósta hann með, ok í því er hann hefr sik upp, hleypr Finnbogi undir hann framan. Þeir gangast at lengi, ok gengr upp fyrir þeim flest þat, er fyrir þeirra fótagangi varð; traðkit varð mikit, ok varð sú endalykt at hann gengr björninn á bak aptr, ok braut í sundr hrygginn í honum, ok býr um hann sem áðr. Síðan tók hann vápn sín ok gekk heim eptir þat, ok er mjök stirðr, leggst niðr í sæng sína, ok lætr sem hann hafi sofit. Litlu síðar tók tók Bárðr á fótum honum, ok var þá ferðar búinn sem fyrr var frá sagt, hann frètti, ef Finnbogi vildi fara með honum? Hann kvaðst þat gjarnan vilja. Síðan fóru þeir ok komu til sætranna, sjá þeir, at björninn liggr þar ok hefir sauð undir. Þá bauð Bárðr förunautum sínum at vinna til fjár, ok ganga at birninum. Þat vildi engi þeirra ok eigi nær koma, því at þeir hopuðu skjótt. Bárðr mælti: „Þat veit ek eigi með hverjum hætti er um björninn, því at ek sè hann ekki hrærast; með því

at ek gjörði hann sekjan, þá er þat makligt at ek gangi fyrstr at honum. Síðan snarar hann fram djarfliga; síðan sèr hann at björninn er dauðr, þá þyrpast þeir at, ok skorti þá eigi atgang. Bárðr sá hvergi særðan björninn, leitar nú at ok finnr brotinn hrygginn í honum. Bárðr mælti: „Þetta er fáheyrt bragð eðr verk, ok hefir engi háleyskur maðr þetta gjört, ok muntu Finnbogi hafa þetta unnit. Finnbogi svarar, ok biðr hann hafa þat fyrir satt er hann vill: „Ek þykjumst þat vita segir Bárður, eðr hversu fórstu at?“ Finnbogi sagði: „Þat skiptir öngu, eigi muntu svá vinna nè þinn sonr.“ Bárðr kvað eigi auðfengna menn til slíks verks; „nú skal ek heimta þetta fè saman sem ek eigi sjálfr handa þèr.“ Síðan flógu þeir björninn, ok fóru heim eptir þat. Líðr nú vetrinn ok verðr engi nýlunda önnur. Bárðr veitti Finnboga hvern dag öðrum betr. Ok þá váraði gjörðust siglingar miklar fyrir Hálogalandi bæði norðr ok suðr. Finnbogi tók þat í vanda sinn hvern dag er hann var mettr, gekk ofan á björgin, ok sat þar hvern dag ok horfði á sigling manna, þótti þat gaman at sjá fögr skip á margan hátt.

12. Þat var einn dag at Finnbogi gekk fram á björgin, hann sá at einn maðr reri sunnan með landi á skútu mikilli, hann var mikill maðr ok greppligr; hann var á rauðum skarlatskyrtli, ok digrt silfrbelti hafði hann um sik; með slegnu hári, var þat bæði mikit

ok fagrt ok lá niðr á herðum honum. Svá reri hann handstinnan, at honum þótti fljúga fram skútan; ok hann kallar á hann; þá reri hann nær þegar. Finnbogi spurði, hvat hann hèti? Hann gaf upp róðrinn, ok sagði honum, at hann hèti Álfr ok kallaðr aptrkemba. „Hvaðan ertu?“ segir Finnbogi. Álfr sagði honum, at hann rèði fyrir ey þeirri er Sandey heitir; „ok em ek mægðr við jarlinn; á ek Ingibjörgu systurdóttur hans; nú skal eigi fleirum orðum á glæ kasta, svá at ek hafa ekki í mót. Hverr er sá maðr, er svá er spurull?“ Finnbogi sagði til sín ok föður síns. Álfr segir: „Hefir þú drepit hýðbjörninn þeirra Háleygjanna?“ Hann kvað þat satt. Álfr frèttir: „Hversu fórstu at því?“ Finnbogi segir: „Engu skiptir þik þat, því at eigi mantu svá drepa.“ Álfr mælti: „Hverr Ásbjörn er faðir þinn?“ Finnbogi segir: Hann er Gunnbjarnarson norrænn maðr at kyni.“ Álfr spurði, hvárt hann væri detti-ás kallaðr? Finnbogi kvað þat satt vera. „Þá er eigi kynligt, þótt þú látir digrbarkliga; eðr hversu gamall maðr ertu?“ Finnbogi segir: „Ek em 17 vetra.“ Álfr mælti: „Vertu eigi annarra 17 vetra jafnmikill ok sterkr sem þú ert.“ Finnbogi segir: „Þat er sem verðr til þó, enda muntu dauðr áðr, eðr hvert skal fara?“ Hann sagði at hann skyldi norðr á Mörk ok heimta skatt. Finnbogi frètti: „Hví hann færi einn samt. „Ekki þarf ek fleiri menn til þessa.“ Finnbogi mælti: „Nær skaltu norðan?“ Álfr seg-

ir: „Þat skal á hálfsmánaðar fresti eðr því nær.“ „Villtu flytja mik,“ segir Finnbogi, „norðan hèðan, þá er þú ferr aptr?“ Álfr segir: „Svá lízt mèr á þik sem þú megir vel róa svá undir þèr sjálfr, ok man ek við þèr taka þá er ek fer norðan; eðr hvat villtu suðr í land?“ Finnbogi segir: „Ek vil finna Hákon jarl; fór ek því af Íslandi.“ Álfr mælti: „Þú munt fara sæmdarför; muntu vera íþróttamaðr mikill sem þú átt kyn til, munu vit skilja nú at sinni.“ Bað hann Finnboga vel fara, ok hvárr annan. Fór Álfr norðr með landi, en Finnbogi gekk heim, ok sagði Bárði viðræðu þeirra, svá þat, er hann ætlaði suðr með honum. Bárðr kvað hann þat eigi mundu ráðit hafa, ef hann hefði vitat; uggi ek at illa takist til, því Álfr er hinn versti maðr ok hinn útrúasti; dugir honum þat, er hann er mægðr við jarlinn ok er hirðmaðr hans, verða menn af því at þola honum margan újafnað. Finnbogi kvað vel duga mundu; skaltu Bárðr annast fè mitt, ok sjá fyrir slíkt sem þú villt. Líðr þar til er Álfs var norðan ván.

13. Á þeim degi sem Álfr hafði sagt at hann mundi norðan koma, bjó Finnbogi sik af Grenmó. Hann hafði með sèr húðfat sitt, ok þá gripi sem honum þotti nauðsynlegast þurfa. Þeir höfðu skamma stund beðit áðr Álfr reri norðan, var skútan mjök sett. Álfr endir vel orð sín, ok stingr þar stafni at; þeir kvöddust vel. Síðan gekk Finnbogi út á skútuna, ok þótti Álfi niðr ganga við skútan,

ok mælti: „Þat sè ek á húðfati þínu, at eigi man þèr silfriátt verða til lukkunnar, þá er þú kemr til Hákonar jarls.“ Eptir þat skilja þeir Finnbogi ok Bárðr með blíðu; en þeir Álfr halda suðr með landi svá sem gengr, ok er Álfr hafði róit um hríð, bað hann Finnboga róa; hann gjörði svá. Álfr sat ok stýrði. Finnbogi reri svá, at Álfi þótti eigi kyrr standa skútan, þá er hann reri. Þeir töluðust margt við. Frètti Finnbogi hvárt þeim mundi heim ganga í Sandey um kveldit? Álfr segir: „Hèr er ey miðli, ok em ek vanr at vera þar um nótt, þá er ek fer norðan, en þá kem ek heim annan morgin til dagverðardrykkju.“ Finnbogi segir: „Hversu skjótt skal suðr með skattinn?“ Álfr segir: „Ek mun dveljast heima um hríð.“ Síðan komu þeir í eyna, ok var þar hellir mikill fyrir ofan malarkambinn. Álfr mælti: „Nú skulu vit gjöra okkr fyrir sem minnst ok bera ekki af skútunni; skaltu ganga at framstafni en ek at skut, ok berum svá upp í hellinn skútuna; svá gjörðu þeir, ok bjuggu vel um. Eptir þat skiptu þeir verkum með sèr. Finnbogi sló upp eld, en Álfr tók vatn. Finnboga gekk seint at gjöra eldinn, ok loga illa skíðin, ber hann á eldinn mikit, ok blès at fast; þá heyrir hann hvin upp yfir sik; þá slöngdi hann sèr af út öðrumegin hjá eldinum, var Álfr þar kominn, ok ætlaði skjótt um at ráða við Finnboga. Hann hljóp upp ok undir Álf, var hann afrenndr at afli; gangast þeir at lengi, tekr þá eldrinn at

brenna, ok sèr hann um allan hellinn. Finnbogi sèr hvar einn steinn var í innanverðum hellinum, hann var hvass ofan sem egg; þar vildi Álfr færa hann at. Finnbogi forðast þat ekki; ok er þeir komu at steininum, hleypr Finnbogi yfir upp ok kippir at sèr við með afli, ok brýtr bringubein hans á steininum, ok lætr Álfr þar lífinu með úsæmd sem hann var verðr.

14. Síðan bjóst Finnbogi þar um, ok svaf af nóttina við góðar náðir. Um morgininn gjörir hann þat ráð at hrinda fram skútunni; tekr vápn sín. Síðan heldr hann skútunni suðr með landi slíkt sem ganga mátti; eigi lètti hann fyrr en hann kom í Sandey snemma morgins. Ok er hann kemr til Sandeyjar, ganga menn í móti honum, því at þeir kenndu skipit, ok ætluðu at Álfur mundi á vera. Finnbogi gekk upp í móti þeim; þeir heilsuðu honum vel, ok spurðu hann tíðinda? Hann kveðst engi kunna at sega. Finnbogi spyrr, hvar Ingibjörg væri? Þeir sögðu at hún væri í skemmu; hann bað þá fylgja sèr þangat; ok er hann kom þangat, heilsaði hún honum ok spurði hverr hann væri? Hann nefndi sik ok föður sinn; hún spurði, hvárt hann hefði á Hálogalandi drepit björninn? Hann kvað svá vera. Hún mælti: Hversu fórstu at bana honum?“ Finnbogi segir: Engu skiptir þik þat, eigi mun þinn son svá drepa.“ Ingibjörg mælti: „Var Ásbjörn detti-ás faðir þinn? Hann kvað svá vera. Hún mælti svá: „Eigi er

kynligt at þú sèrt ágætr maðr, eðr með hverjum fórstu norðan?" Hann segir: „Ek fór með Álfi norðan, bónda þínum". „Hvar skildust þit?" „Hèr norðr", segir hann í ey þeirri, at hann er vanr at vera, þá er hann ferr hèr á milli; nennti hann eigi at róa hegat, ok ætlar hann þegar á fund Hákonar jarls. Hann sendi mik eptir Ragnhildi, dóttur sinni, ok þat með til jarteikna, at hún hefði þess opt beðit ok aldri fyrr fengit, en nú kvað hann hana fara skyldu." Hún segir: „Veit ek at þetta er satt, en þó þykki mèr þat undarligt, at hann hefir sent úkunnan mann slíks erindis. Nú skaltu eta ok drekka, síðan skaltu vita þitt erindi." Hann gjörir svá. Ingibjörg fór til tals við dóttur sína, ok frètti, ef hún vildi fara með þessum manni. Hún bað hana ráða. Síðan bjó hún hana sem hún kunni best, ok bar á hana gull ok silfur ok alla hina beztu gripi þá er hún átti til; ok er þau váru búin, fylgir Ingibjörg þeim til skips; tók Finnbogi Ragnhildi í fang sèr ok bar hana út á skútuna en hann settist til ára. Þá mælti Ingibjörg: „Þótt þú hafir, Finnbogi! farit með fiærð ok hègóma þá vara þik at þú gjörir ekki meyjunni til miska, en þótt þú gjörir annat illa eðr hafir gjört, þá er þèr þetta skjótast til dauða"; Hann reri á brott. Þá mælti Ragnhildur: „Með hverjum hætti er Finnbogi um sögu þína? Hversu skildu þit faðir minn?" Hann segir: „Svá skildu vit, at hann er dauðr". Hún mælti þá: „Nú þarf eigi at spyrja fleira, flyt mik

aptr til eyjar minnar, ok mun sá grænstr„. Finnbogi sagði: „Því tók ek þik á brott, at þú skalt með mèr fara.„ Þá tók mærin at gráta. Finnbogi mælti: Vertu kát, því at ekki skal ek níðast á þèr, verðr sem má um mína framferð aðra.“ Síðan koma þau til eyjarinnar fram fyrir hellinn, ok bar hann út á skip fè þat er þar var eptir orðit. Nú tekr mærin at gleðjast. Síðan hann var bûinn reri hann suðr með landi, ok þegar hann kemr til hafnar, skortir hann eigi menn til þess er hann vill, gefr hann fè til tveggja handa; Eigi lèttir hann fyrr sinni ferð en hann kemr á Hlaðir þar sem jarl rèð fyrir. Gekk Finnbogi þegar upp í bæinn með Ragnhildi, til herbergis þeirra systurdætra jarls, Úlfhildar ok Ingibjargar. Þar var tekit við henni báðum höndum. Þær spurðu hverr sá var, er svá mikit afbragð var annarra manna? Finnbogi sagði til sín. Þær mæltu: „Mikinn trúnað hefir Álfr lagt undir þik, er hann hefir fengit dóttur sína þèr í hendr, enda muntu ágætr maðr vera.“ Finnbogi mælti: „Gjörit svá til meyjarinnar sem hann hafi mèr allvel trúat.“ Síðan bað hann þær vel lifa. Þær mæltu, at hann skyldi svá fara. Finnbogi leigði sèr skemmu, og bar þar inn í þat er hann átti, hann hèlt margt manna með sèr.

15. Einhvern dag gekk Finnbogi fyrir jarl ok kvaddi hann vel. Hann tók kveðju hans, ok spurði: „Hverr sá maðr væri hinn mikli ok hinn vænligi?“ Finnbogi heiti ek,“ segir, hann „ok

em ek son Ásbjarnar, detti-áss, er margir menn kannast hèr við í Noregi, en móður-kyn mitt er út á Íslandi, en Þorgeirr Ljósvetninga goði er móðurbróðir minn.“ Jarl mælti: „Fullvel ertu ættaðr. Eru mèr kunnir frændr þínir, ok eru eigi hvers manns makar við at eiga, eða vartu á Hálogalandi í vetr?“ Hann kvað svá vera. „Deyddir þú björninn?“ Hann kvað þat satt vera. „Hversu fórtu at því vápnlaust?“ segir jarl.“ „Eigi varðar yðr þat; en eigi munu þèr bana svá öðrum birni.“ Jarl frètti: „Með hverjum fórtu norðan?“ Finnbogi segir: „Ek fór norðan með Álfi aptrkembu mági yðrum. Jarl mælti: „Hvar skildust þit?“ Finnbogi segir: „Hann var eptir í eyju einni.“ „Hví var hann þar eptir?“ segir jarl. „Ek vá hann,“ segir Finnbogi. Jarl setti rauðan sem blóð, ok mælti: „Hví vartu svá údauðahræddr eptir slík stórvirki, at þú fórt á minn fund? Eðr vissir þú eigi þat, at engi maðr var mèr kærri í landinu en Álfr mágr minn ok hirðmaðr?“ „Því drap ek hann,“ segir Finnbogi, „at mèr þóttu nógar sakir, því hann vildi deyða mik; en ek vissa þat, at eigi lagði verri maðr linda at sèr í Norvegi en Álfr var. Nú fór ek á yðvarn fund af því at ek vilda bjóða mik til fylgdar ok framgöngu í stað Álfs, utan níðingsverk þau, er hann sparaði ekki at gjöra, vil ek engi vinna, en framgöngu ok drengiliga vörn ætla ek jafnbjóða yðrum mönnum flestum.“ Hákon jarl mælti: „Þat munu flestir menn mæla at mèr sè mislagðar hendr, ef þú kemst

með lífi brott frá mèr eðr klaklaust, en þó látum vèr marga fá harðindi, þó at lítit vinni til eðr nær ekki; en þó at Álfr væri újafnaðarmaðr ok illmenni kallaðr af sumum mönnum, þá skaltu þat vita, at engi maðr í landinu var meir við mitt skap en hann, ok mèr líkari um alla hluti en hann var.“ Finnbogi mælti: „Ekki skal yðr leyna því, at ek hefi tiltekit; ek tók brott úr Sandey Ragnhildi Álfsdóttur frændkonu yðra, ok er hún hèr komin á yðvart vald.“ Jarl mælti: „Eigi hefi ek sèt eðr heyrt jafndjarfan mann þèr, er þar annathvárt, at þú ert fól, eðr þú þykkist eiga meira undir þèr en oss varir; nú þykki mèr þèr ofgott at deyja svá skjótt, skulu vèr hafa gaman ok skemmtan at reyna þik í smáleikum, ok verð þú á burtu ok lát mik eigi sjá þik fyrr en ek sendi eptir þèr.“ Síðan gekk Finnbogi út til herbergis síns, lèt taka sèr drykk, ok hèlt sik glaðan vel ok sína menn.

16. Þat var einn tíma at jarl blès til herþings, ok lèt hann bera út stól sinn á miðjan völl. Siðan lèt hann kalla Finnboga til sín; ok er hann kom þar, þá mælti jarl: „Hèr er, Finnbogi! piltr einn, er þú skalt glýma við, þarftu ekki at hlífast við, því at ekki skal hann hlífa þèr.“ Finnbogi sá hjá stólinum hvar stóð einn blámaðr, ok þóttist hann eigi hafa sèt leiðiligra mann. Síðan bjuggust þeir til fangs, ok varð sá atgangr bæði harðr ok langr; þóttist Finnbogi þat sjá, at þessi var magnaðr ekki lítt. Steinn stóð á

vellinum harla mikill, ok þar vildi hann færa Finnboga at; hann lèt þá berast at steininum; ok er þeir komu at, þá snarast Finnbogi frá, ok gengr hann á bak aptr blámanninn, ok setr hrygg hans á steininn, ok brýtr í sundr. Þá mælti jarl: „Þat muntu ætla Finnbogi at verða skaðsamr mínum mönnum.“ Finnbogi segir: „Þat ætla ek, herra! at fleiri kalli þetta tröll en mann.“ Jarl bað hann brottu verða, „ok kom eigi á minn fund fyrr en ek sendi orð eptir þèr.“ Finnbogi fór brott, ok hèlt sik vel ok stórmannliga; hafði aldri færri menn með sèr til þjónustu en 12; var ok engi sá maðr í hirð jarls, at eigi þægi góða gjöf af honum; varð hann af þessu víðfrægr ok vinsæll; hafði hann af höndum greitt fè þat, er Álfr hafði með farit ok norðan flutt; var jarli sagt, at þat væri vel af höndum greitt ok meira en vandi var á. Jarl fann Ragnhildi frændkonu sína, ok fagnaði henni vel, ok spurði hana, hvárt Finnbogi hefði gjört vel til hennar. Hún sagði, at Finnbogi hefði þat vel gjört við hana sem mestu varðaði. Báðar frændkonur jarls, Ingibjörg ok Ragnhildr, báðu Finnboga griða ok friðar; þær sögðu þat höfðingligt bragð at gefa honum líf þótt hann hefði illa gjört, Jarl var hinn reiðasti við þeirra meðalgöngu, ok var eigi hægt at fýsa hann vel at gjöra, þá er hann var ráðinn í illa at gjöra; líða nú nokkurar vikr þaðan frá er þau höfðu viðtalazt.

17. Einn tíma lèt jarl kalla Finnboga til sín; ok er hann kom fyrir jarl, þá mælti jarl:

„Eigi skaltu fleirum mönnum eyða fyrir mèr; nú skaltu reyna sund við alidýr mitt; þarf nú ekki at leyna þik því, at ek ætla, at dýr þetta skyli deyða þik; en ef svá úlíkliga verðr, at þú vinnr yfir dýrit, þá man þèr meira ætlat en flestum mönnum öðrum.“ Þetta þótti mönnum hinn mesti mannskaði, ok hörmuðu þat bæði konur ok karlar. Björninn var bæði mikill ok sterkr; hann kunni mannsmál. Jarl fór ofan til sjáfar með allri hirð sinni. Finnbogi býst nú til sunds, ok er hann leggst frá landi, bað jarl, at dýrit legðist eptir honum. Björninn lagðist niðr fyrir fætr honum, ok vildi eigi fara. Jarl eggjaði dýrit, ok bað hann ekki hlífast við. Síðan lagðist hann eptir Finnboga. Þar mátti sjá langan leik ok harðan ok stór köf. Þat fann Finnbogi, sem líkligt var, at hann þoldi ekki jafnlengi niðri í sem björninn; sèr hann, at honum man eigi duga, ef hann verðr ráðlauss fyrir. Hann hafði einn tygilkníf á hálsi sèr, er móðir hans hafði gefit honum. Hún kvað sèr þat minjagrip, ok bað hana svá til geyma sem hamingja muni fylgja. Ok einn tíma, er þeir váru niðri báðir, þá tekr hann annarri hendi knífinn, en annarri tekr hann saman skinnit undir bæginu; stingr nú knífnum fyrir framan slíkt er hann má taka, lætr síðan hlaupa aptr skinnit yfir benina, blæðir þá inn, ok mæðir dýrit skjótt; ok svá verðr með öllu umfangi þeirra, at Finnbogi deyðir björninn. Leikr hann þá á svá marga vega sem maðr má framast ok á

flesta vega á sundi leika. Urðu allir menn þessu stórliga fegnir. Finnbogi fer þá til lands, ok gengr fyrir Hákon jarl. Hann mælti þá: „Hefir þú deyddan björninn?“ Finnbogi kvað þat satt. Jarl mælti: „Mikill ertu fyrir þèr ok úlíkr öllum mönnum þeim er komit hafa á mínum dögum af Íslandi. Skal nú þat kunnigt gjöra fyrir öllum mönnum, at allar þær sakir, er þú hefir gjört við mik ok aðra menn í Noregi, skulu þèr upp gefast, ok þat með, at engi skal slíka sæmdarferð hafa farit til mín sá er jafnmikit hefir afgjört. Kom nú í stað Álfs, ok ver mèr hollr ok trúrr, sem þú hefir áðr boðit.“ Finnbogi þakkar jarli vel þessi orð, ok allir menn urðu þessu stórliga mjök fegnir. Þeir sögðu þat sem var, at í fám 17 vetra mundi slíkt mannkaup sem honum. Finnbogi gengr nú til hallarinnar með hirðinni. Hákoni jarli virðist hann vel, ok at jólum gjörðist hann hirðmaðr, ok er engi sá með jarli, at meira framgang hafi en Finnbogi; er hann þar í góðu haldi um vetrinn með Hákoni jarli.

18. Um várit eptir bar saman orðræðu þeirra jarls ok Finnboga. Jarl spurði, hvat hann vildi at hafast um sumarit? „Nú muntu vilja fara til Íslands; ferr yðr svá flestum, þegar þèr komizt í gildi við höfðingja eðr í kærleika við þá, vili þèr þegar á brott.“ Finnbogi segir, at honum væri ekki þat í skapi at skilja svá skjótt við Hákon jarl. Jarlinn segir: „Meðr því, at þú ætlar með oss at

vera, hefi ek þèr sendiför ætlat. Maðr heitir Bersi, ok ættaðr hèr í Norvegi, hann var hirðmaðr minn ok kaupmaðr mikill. Svá bar til, at hann varð fyrir fjársköðum, ok týndi öllu sínu gózi; síðan bað hann mik ljá sèr fè nokkut, ok ek lèða honum 12 merkr brenndar. Eptir þat fór Bersi á brott, ok aldri hefir hann aptr komit síðan á 7 vetrum. Nú er mèr sagt, at hann sè kominn út í Grikkland, en þar ræðr fyrir konungr sá, er Jón heitir, ok ágætr höfðingi. Nú hefir Bersi gjörzt hirðmaðr Jóns konungs ok vel virðr; nú vil ek senda þik eptir fènu; vil ek nú hafa hálfu meira eðr höfuð hans ella. Nú þó at ek sè ríkr ok víðfrægr, þá em ek ekki vinsæll af höfðingjum í öðrum löndum, þykkir ek vera nokkut harðráðr ok helzti svikall[1]. Má ek eigi vita, hversu Jón konungr tekr þínu máli fyrir mínar sakir. Veldu af mínum mönnum þá er þèr þykkir líkast, ok bú at öllu þína ferð sem bezt.“ Svá gjörði Finnbogi. Hann bjó skip sitt vel, ok valdi af liði jarls þat er honum þótti bezt til fallit; ok er hann var albúinn, þá gekk hann fyrir jarl, ok mælti: „Einn er hlutr, er ek vil biðja yðr, herra! at þèr lètit Ragnhildi frændkonu yðra hèr hjá yðr vera vel haldna, ok sendit hana eigi heim til Sandeyjar, ok eigi gipti þèr hana meðan þèr frèttit mik á lífi.“ Jarl kvaðst því honum heita mundu; má vera at þú hafir þat

[1]) Sakharðr við menn, 510.

hugsat, þá er þú tókt hana brott úr Sandey. Jarl gaf honum gullhring þann er stóð mörk ok skykkju hinn bezta grip, ok væri þat tignum manni sæmilig gjöf at þiggja.

19. Síðan lèt Finnbogi í haf, ok greiðist vel þeirra ferð, ok komu við Grikkland. Ferr Finnbogi hljóðliga, ok tekr sèr herbergi skammt frá konungs atsetri. Þeir hafa kaupstefnu við landsmenn. Grikkland var þá vel kristit. Finnbogi frètti, at Bersi var með konungi vel haldinn. Ok þat var einn dag, at Finnbogi bjóst á konungs fund; tekr vápn sín, ok býst vel harla. Þeir ganga 12 saman fyrir konung. Finnbogi kvaddi konung; hann tók vel kveðju hans, ok spurði hverr hann væri. Finnbogi sagði til sín. Hann kvaðst ættaðr í Noregi ok á Íslandi. Konungr mælti: „Þú ert stórmannligr maðr ok munt vera mikilsháttar maðr á þínu landi, eðr á hvern trúir þú?“ Finnbogi segir: „Ek trúi á sjálfan mik.“ Konungr segir: „Hversu gamall maðr ertu?“ Finnbogi segir: „Ek em nú 18 vetra gamall.“ Konungr mælti: „Svá lízt mèr sem margir treysti á minna þeirra er á þann hátt trúa sem þú; eðr hvert er erindi þitt hingat?“ Finnbogi segir: „Mik sendi jarl sá, er Hákon heitir ok ræðr fyrir Noregi, er ek hirðmaðr hans; en hann á fè at þeim manni, er Bersi heitir ok er hirðmaðr yðvarr; segir hann konungi allan útveg þann sem á var. Konungr mælti: „Heyrt hefi ek getit Hákonar jarls, jafnan at illu en aldregi at góðu;

hugði hann undarliga, at hann mundi fá þess manns höfuð er ek vildi halda; ok svá sem þat er Finnbogi, at þú hefir oss heimsótt um langan veg, en ert afbragð annara manna þeirra sem hèr hafa komit norðan úr löndum á mínum dögum, þá er nær at ek gjöra fyrir þín orð nokkurn útveg þann, er þèr mætti vel líka; nú skulu þèr hèr í vetr vera, ok eigit frjálsliga kaup við vára menn. Finnbogi þakkar konungi þessi orð, ok fór heim til síns herbergis, eru þeir þar um vetrinn vel haldnir.

20. Um várit gekk Finnbogi fyrir konung; kveðst þá vildu vita sitt erindi. Jón konungr kvað svá vera skyldu. Síðan stefndi konungr þing, ok kom þar Bersi ok margt annarra manna. Þá mælti konungr: „Áttu Bersi fè at gjalda Hákoni jarli?“ Hann kveðst eiga honum at gjalda 12 merkr brenndar ok ætla ek aldri at gjalda honum. Konungr segir: „Nú skal gjalda honum þegar í stað.“ Hlýtr Bersi nú at greiða fèit, en konungr leggr til hálfu meira, ok fær Finnboga þat eigi síðr. Þá mælti konungr: „Þat skaltu vita Finnbogi ok þeir menn sem hèr eru, at ek gjöri þetta fyrir þín orð; en þess vil ek þik biðja, at þú veitir oss þat, at vèr sjáim nokkura aflraun þína, með því at ek veit, at þú ert um fram aðra menn at afli búinn, ok taktu síðan við trú.“ Finnbogi mælti: „Þat vil ek heita þèr, ef þessi boðskapr kemr norðr í lönd, þá skulu fáir taka þann sið fyrr en ek, ok alla til eggja þá er á mín orð vilja hlýða.“ Konungr sat

á stóli ok 12 menn hjá honum, 6 til hvárrar handar. Finnbogi stóð fyrir konungi ok var ágætliga búinn, ok undruðust allir menn hans fegurð ok kurteisi. Finnbogi gekk at stólinum ok hefr upp á öxl sèr; ok gengr út úr mannhringnum, ok setr þar niðr stólinn á völlinn. Allir undra þessa manns afl. Konungr gaf Finnboga gullhring, er stóð 10 aura, sverð ok skjöld, hina beztu gripi. „Hèr með,“ segir konungr, „vil ek lengja nafn þitt, ok kalla þik Finnboga hinn ramma; er þat mín ætlan, at þitt nafn sè uppi meðan heimrinn er byggðr; skaltu vera fullkominn várr vin hvárt sem við finnumst nokkuru sinni eðr aldri hèðan frá.“ Eptir þat bjóst Finnbogi hinn rammi á brott með sínu föruneyti; skilja þeir konungr hinir beztu vinir; lèttir Finnbogi eigi fyrr sinni ferð en hann kemr heim í Norveg; tók jarl við honum forkunnliga vel, ok þótti hans ferð vorðit hafa hin bezta, fengit fè mikit ok sæmd af Grikklands konungi. Býðr nú jarl Finnboga með sèr at vera, ok setr hann hit næsta sèr, ok virði engan mann fyrir hann fram; ok er nú kallaðr Finnbogi hinn rammi; hann er nú með jarli sumarit áfram í góðu yfirlæti.

21. Þat var einn tíma, at Finnbogi kom at máli við jarl, ok bað hann fara til Sandeyjar at sætta þau Íngibjörgu, ok vil ek þat til skilja með atgöngu yðvarri, at ek fái Ragnhildar dóttur hennar, en unna henni sæmdar fyrir dráp Álfs bónda hennar. Jarl jáði þessu blíðlega, ok sendi menn í Sandey til Ingi-

bjargar, bað hana gjöra veizlu móti sèr; en hún bað, at Finnbogi kæmi eigi til þeirrar samkundu, „því at ek má eigi sjá þann mann, er mèr hefir slíka skapraun gjört sem hann.“ Jarl kvaðst á þat mundu hætta. Síðan búast þeir jarl ok Finnbogi, ok fara til eyjarinnar með marga menn. En er þeir koma til eyjarinnar, þá var þar fyrir mannfjöldi mikill, ok búin hin bezta veizla. Þegar jarl fann Íngibjörgu frændkonu sína varð hann einn at ráða þeirra í milli, hvárt er henni þótti vel eðr illa. Finnbogi sendi eptir Bárði bónda á Grenmó; kemr hann þar með mikit fè, er Finnbogi átti. Gjörir jarl mikla fjársekt fyrir víg Álfs aptrkembu, ok hèr eptir festir hann Finnboga Ragnhildi frændkonu sína; skal þetta fè fylgja heiman Ragnhildi, ok lætr Ingibjörg sèr þetta vel líka, með því maðrinn er hinn ágætasti, en hún sèr fullan vilja jarls um þetta. Taka nú at auka veizluna öll saman, ok er Ragnhildr á bekk sett með fjölda kvenna, ok eru menn nú glaðir ok kátir. Eptir veizluna gaf Finnbogi jarli góðar gjafir, ok Bárði á Grenmó gaf hann hinar beztu gjafir, ok öllum ríkismönnum þeim, sem þar váru, gaf hann nokkura góða gjöf ok sæmiliga. Sitr Finnbogi nú eptir í Sandey, en jarl fór heim með liði sínu. Þau unnast mikit Finnbogi ok Ragnhildr. Fyrir jól um vetrinn fóru þau til jarls, ok þágu með honum veizlu um jólin. En eptir jólin bjóst Finnbogi til heimferðar, ok er þau váru búin gekk jarl til strand-

ar með þeim. Þá mælti Finnbogi: „Nú er svá með vexti, herra! at ek ætla út til Íslands í sumar ok vitja frænda minna ok föður míns ok annarra vina minna; hefir yðr vel farit til mín herra ok sæmiliga, mun ek yðr kalla hinn mesta höfðingja hvar sem ek kem.“ Jarl segir: „Svá skaltu fara sem þú villt í mínu orlofi; hefir hèr eigi slíkr maðr komit at afli ok annarri atgjörfi ok kurteisi sem þú.“ Jarl gaf Finnboga skip með rá ok reiða ok harla fagrt, hann kvað hann eigi skyldu farþega annarra manna um Íslands haf, „slíkt erindi sem þú hefir hingat haft á minn fund.“ Finnbogi þakkaði honum með fögrum orðum alla þá sæmd, sem hann veitti honum. Skildu þeir með hinni mestu vináttu, ok þótti öllum mikils háttar, hversu jarl gjörði við þenna mann um fram alla aðra þá er með honum höfðu verit eðr til hans komit, eðr honum þjónat. Ferr hann nú til Sandeyjar ok sitr þar um vetrinn í góðu yfirlæti.

22. Um várit fór Finnbogi út til Íslands, ok skorti eigi fjárhlut góðan ok gripi ágæta; skiljast þau Ingibjörg hinir beztu vinir; hèldu í haf, ok urðu vel reiðfara, ok komu skipi á Arnareyri [1]. Þat frèttist brátt, at Finnbogi var út kominn með hinni mestu sæmd, ok fengit hina ágætustu konu af Noregi; ríðr þá Ásbjörn faðir hans til skips ok Þorgeirr Ljósvetninga góði. Þar verðr hinn mesti fagnaðar fundr. Veitir Finnbogi frændum sínum ok vinum með kappi.

[1]) Knarareyri 510.

Síðan ríðr hann heim á Eyri, ok þangat lætr hann flytja varning sinn. Hvert barn verðr honum stórliga fegit. Síðan sitr hann heima á Eyri með sæmd ok virðing í góðu yfirlæti.

23. Um haustit bjóst Þorgeirr við veizlu virðuligri; þangat bauð hann Ásbirni ok Finnboga ok fjölda manns. Þar var ágæt veizla; ok eptir veizluna gaf Þorgeirr stórmannligar gjafir. Hann gaf Finnboga frænda sínum stóðhross 5 saman fífilbleik at lit; þat var orð á, at sá væri hestr beztr í Norðlendinga fjórðungi. Ragnhildi gaf hann gullhring, er stóð mörk, belti ok skykkju góða, hina beztu gripi. Síðan fóru menn heim frá veizlunni. Finnbogi lèt reka hrossin á Flateyjardalsheiði. Maðr hèt Uxi, hann bjó þar er heitir at Heiðarhúsum, hann var hit mesta kafarn [1] í skapi; hann var lítill ok vesalligr, hann átti dóttur Brettings bónda; þau áttu margt barna en lítit fè, var hann úvinsæll af öllum mönnum. Finnbogi sitr nú heima á Eyri, ok svá er sagt, at menn verða nokkut svá til áleitni við hann, ok eru mest at því synir Brettings ok frændr þeirra ok vinir. Þykkir þeim Finnbogi miklazt mikit af utanferð sinni; þótti þeim náliga engis manns getit nema Finnboga síðan hann kom út. Þat er sagt, at Finnbogi átti þat fátt í eigu sinni, at honum þætti meira um vert en stóðhrossin; gekk hann jafnan ok strauk hrossunum. Uxi kratt [1] jafnan um,

---

[1]) kofurmenni 494. [2]) vandaði 494.

ok þótti hrossin ganga sèr mjök at meini; var hann jafnan óðmáligr ok illmáligur, en Finnbogi gaf at því engan gaum. Ásbjörn átti hey mikil á heiðinni, ok lèt aka heim á vetrum.

24. Þat var einn tíma er þeir feðgar óku, á heiðinni, ok fór margt manna með þeim: ok er þeir koma á heiðina, þá gjörðu þeir hlössin. Skjótt kemr Uxi þar, ok er stórorðr mjök við Finnboga; segir at hann mun atgjöra nokkut, ef hann geymir eigi betr stóðhrossanna. Síðan fara þeir heimleiðis, ok ganga fyrir eykirnir, svá hverr sem búinn var. Finnbogi var eptir ok Rafn litli hjá honum; gjörðu þeir hlassit. Rafn hinn litli bað Finnboga girða hlassit sem fastast. Finnbogi bað hann þá undir drepa; hann kveðst eigi þá dul sèr ætla. Síðan Rafn var búinn lèt hann ganga eptir förunautum sínum. Finnboga dvelst eptir ok strýkr hrossum sínum, ok sker mön á hestinum, ok eptir þat gengr hann heimleiðis; ok er hann kemr út frá Heiðarhúsum, sèr hann hvar Uxi hleypr með tveggja handa exi eptir honum, ok höggr þegar til hans er hann kemr í höggfæri. Finnbogi snýst á móti, en Uxi höggr í klakann ok missir hans, ok fellr áfram svá at hann liggr flatr. Hann sprettr upp skjótt ok höggr þegar til hans í annat sinn ok hit þriðja. Finnboga leiðist nú ákefð hans, ok tekr af sèr kápuna ok snarar saman, ok slær um fætr Uxa, en hann fèll snöggt, ok kemr höfuðit á stein, ok fær hann þegar bana. Finnbogi finnr konu hans, ok segir

henni tíðindin. Þótti henni þat skaði mikill. Finnbogi gaf henni gullhring þann, er stóð 6 aura; bað hana þat hafa fyrst ok verja því til bjargar sèr. Síðan fór Finnbogi heim ok fann föður sinn. Hann frètti, hvat Finnboga hefði dvalit? Hann sagði honum sem farit hafði. Ásbjörn kvað þá illa tekizt hafa; þótt maðr væri lítilsverðr, þá eru þeir þó til eptirmáls, at ek get sèr þykkja misboðit í drápi Uxa; Get ek at margir láti nú til sín taka um þetta mál, þeir er honum vildu áðr ekki gagn gjöra. Finnbogi kveðst ekki mundu þat óttast við þá sem til móts eru.

25. Um morgininn, þegar dagr var, fór hún ok sagði frændum sínum þetta víg bónda síns. Þeir Brettings synir urðu við þetta stórliga reiðir, búa þegar mál til ok fara á Eyri, ok lýsa vígi á hendr Finnboga, ok biðja hann bæta fè fyrir. En Finnbogi kveðst þeim engu vildu til svara, því at hann hefir áðr mælt sèr til úhelgi. Síðan stefndu þeir Finnboga um víg Uxa. Eptir þat riðu þeir til Eyjafjarðar á fund Eyjólfs Valgerðarsonar, er þá þótti mestr höfðingi í Eyjafirði, hann var ok skyldr þeim bræðrum, ok báðu þeir hann liðveizlu móti Finnboga ok þeim frændum. Hann hèt þeim sínu fulltingi; ríða nú heim, ok þykkjast nú hafa fullnað úr málum, gjörast nú örorðir ok illmálgir til Finnboga. Hann lætr sem hann viti þat eigi hvat þeir mæla. Síðan fundust þeir frændr, Finnbogi ok Þorgeirr. Þá segir Finnbogi honum þat sem í hafði gjörzt.

Þorgeirr kallaði betr vera, at hann hefði bætt nokkuru; kvað eigi gott at leggja sæmd sína fyrir slík mál, er þó eru engis verð; fara nú til þings ok fjölmenna hvárirtveggju.

26. Síðan höfðu þeir fram málit á hendr Finnboga; en með því at menn vissu með hverjum hætti hann hafði drepið hann, þá eyddi Þorgeirr málit fyrir þeim, ok una þeir stórilla við sinn hlut, ok skilja við svá búit. Ríðr nú hverr til sinna heimkynna af þinginu. Ragnhildr hafði fætt barn um haustit, var þat sveinbarn bæði mikit ok frítt; þetta barn hèt Álfr eptir föður hennar. Svá er sagt at eptir þingit fara þau Finnbogi til Ljósavatns, því at Þorgeirr vildi eigi, at þau væri út þar; þóttist hann vita, at þeir mundi samkrækja, ef þeir sætist svá nær. Rafn hinn litli fór með þeim Finnboga. Ok um haustit fæddi Ragnhildr annan svein, ok hèt sá Gunnbjörn, ok var hinn fríðasti sýnum; veitti Þorgeirr þeim sem hann kunni bezt.

27. Svá er sagt, at á öndverðum vetri bjóst Finnbogi heiman ok Rafn hinn litli með honum, ok ætluðu út á Eyri. Þorgeirr kvað úvarligt at fara þannig einsliga við slíkan þykkjudrátt sem þeirra milli var. Finnbogi kvaðst úhræddr fyrir þeim fara. Síðan fóru þeir 2 samt. Gekk Finnbogi með vápnum, hafði hjálm á höfði, skjöld á hlið ok girðr sverði, spjót í hendi. Ok er þeir komu á utanverða heiðina mælti Rafn: „Sèr þú nokkut til tíðinda Finnbogi?“ Hann kveðst eigi þat sjá, at

honum þætti tíðindum gegna, eðr hvat sèr þú til tíðinda? Ek sè segir hann, fram undir brekkuna at upp taka spjótsoddar 15, ok er þat ætlan mín, at fyrir þèr muni setit vera; ok er þat mitt ráð, at vit snúim annan veg, man engi á þik leita meðan þú veizt eigi hvat fyrir er. Finnbogi segir: „Eigi munu vit þat af ráða; má þat vera, at þat sè glens þeirra sveina at vilja hræða okkr.“ „Villtu þá segir Rafn, at ek hlaupi á Eyri, ok segja ek föður þínum?“ „Þat vil ek eigi,“ segir Finnbogi, „meðan þú veizt eigi hvat þú skalt segja.“ Síðan hljóp Finnbogi fram á kamb einn, var hann stórliga hár, ok mátti einu megin at sækja. Finnbogi hefir nú leyst upp steina nokkura. Þá komu þeir synir Brettings ok synir Inga, váru þeir allir sterkir at afli ok fullhugar, ok með þeim tíu menn aðrir, frændr þeirra ok vinir, ok allir hinir hraustustu menn. Finnbogi heilsar þeim öllum glaðliga, ok spyrr hvert þeir ætluðu? Þorsteinn kveðst ætla, at þá skyldi verða fundr þeirra sá, at hann þyrfti eigi at spyrja; „skal nú vita hvárt þú ert því hraustari sem þú þykkist fyrir öðrum mönnum. Finnbogi bað þá at ganga fimm bræðr ok reyna með sèr; þeir neituðu því. Finnbogi bað þá gjöra þat er þeir vildi. Þorsteinn hljóp þá fram ok lagði til Finnboga með spjóti. Rafn hinn litli hljóp fram ok laust í sundr spjótskaptit. Þorsteinn brá sverði ok hjó til Finnboga, hann klauf skjöldinn öðru megin mundriða, ok hljóp sverðit á rist. Finnbogi

sló Þorstein með steini, ok fèll hann þegar í óvit. Finnbogi hjó þá á hálsinn ok af höfuðit, ok í því lagði Sigurðr Brettingsson til Finnboga þar sem hann var hlífarlauss fyrir, ok kemr þat í lærit, ok skèr út í gegnum; þat verðr mikit sár. Finnbogi leggr þá í skjöldinn ok gegnum hann, ok nístir hann niðr við klakann. Grímr hljóp þá fram með exi harla mikla, ok ætlaði at færa í höfuð Finnboga, hann brá við skjaldarbrotinu ok drepr undir höggit, en slær sverðinu á öxl Grími ok klífr hann í herðar niðr. Síðan gengu þeir fram synir Inga, Þórir ok Grímr; þeir báðu menn at sækja drengilega. Þá mælti Finnbogi til Rafns: „Far þú nú á Eyri til Ásbjarnar, því at nú veiztu hvat þú skalt segja.“ Hann brá við skjótt, ok fór slíkt sem fœtr mega aftaka. Þeir sækja at Finnboga, en hann verst vel ok drengiliga. Er þat sagt, at þeir falla báðir synir Inga. Þeir sækja hann nú tíu, en hann verst einkar vel ok drengilega. Þat er nú at segja frá Rafni, at hann kom á Eyri, ok sagði Ásbirni þau tíðindi, sem vorðit höfðu; hann brá við skjótt ok fór með sètta mann þar til er þeir börðust. Var svá komit, at Finnbogi sat á kambinum, ok varðist svá með sverðinu. Þeir sóttu at honum þrír, ok allir sárir mjök. Þegar þeir sáu Ásbjörn forðuðu þeir sèr, ok leituðu undan. Finnbogi var mjök yfir kominn bæði af sárum ok mæði; hafði hann drepit þá 12, en 3 komust undan, mjök sárir; heitir þessi kambr síðan Finnbogakambr. Eptir

þat færði Ásbjörn Finnboga á Eyri ok græddi hann. Frèttist þessi atburðr, ok þótti mönnum þessi fundr újafnligr orðinn, ok lofuðu mjök hans vörn, ok hans frælnleik. Þessa menn kölluðu þeir fallit hafa úhelga, en Finnbogi verit saklauss ok varit hendr sínar. Síðan fór Finnbogi heim til Ljósavatns, ok sátu þar um vetrinn í góðum náðum, ok var nú allt kyrrt ok tíðindalaust.

28. Um sumarit varð umræða mikil á þingi um þessi mál; fylgdi Eyjúlfr Möðruvellingr þessum málum þeirra Brettings og Inga ok margir menn með honum, en Þorgeirr goði mót honum, ok þeir allir frændr Finnboga. Nú með því, at þeir frændr höfðu styrk mikinn, en menn vissu at Finnbogi hafði mikinn framgang af Hákoni jarli mági sínum, þá kom Eyjúlfr engu fram um þetta mál, ok sættust þeir eigi. Þá þótti mönnum þat líkligt, at eigi mundi Finnbogi sparr af þeim frændum, ef hann sat þeim svá nær, at hann mundi drepa hvern er hann næði; varð þat at sætt um síðir, at Finnbogi væri ekki í Norðlendinga fjórðungi, utan hann fari at heimboðum til frænda sinna; játuðu þeir þessu heldr en þeir væri úsáttir; ok þegar af þingi ríðr hann til Víðidals, ok kaupir landit at Borg; var þat góðr bústaðr at gögnum ok gæðum, á jörðu ok í jörðu. Þegar þeir komu heim, sögðu þeir Ragnhildi tíðindin, ok þótti henni allillt at fara á brott, ok eptir þat færðu þeir búit frændr, ok skorti eigi vetta. Menn tóku vel við Finn-

boga, ok þótti hann vera hinn ágætasti maðr, ok buðust honum margir til þjónustu ok sitt fè honum til þarfinda, ok þótti honum þar harla gott. Ingimundr bjó at Hofi í Vatnsdal, ok var hinn mesti höfðingi, var þá uppgangr sona hans sem mestr, ok váru þeir hávaðamenn miklir; hèt einn Þórer, annar Þorsteinn, þriði Jökull, ok váru hinir mestu garpar; þeir urðu mest til áleitni við Finnboga, því at þeir þoldu þat eigi, at Finnbogi var framar látinn eðr formenntr þeim öllum öðrum. er þar váru vestr.

29. Þorvaldr hèt maðr, hann var kallaðr Moðskeggr, hann bjó svá nær Borg, at nær var ekki á milli, ok var þat kallat Garðshorn. Hann var gamall ok úvinsæll mjök; hann þótti vera illmenni mikit, ok kallaðr eigi einhamr, Finnboga var lítit um hann, ok ætlaði þá ok þá at reka hann á brott, ok fórst þat fyrir; var hann torsóttr við at eiga ok leiðindr mjök, öllum var lítit um byggð hans. Líða nú stundir, þar til er Finnbogi hefir búit at Borg svá lengi, at son hans var annarr 5 vetra, en annarr þrèvetr, váru þeir báðir efniligir; var Álfr hávaði mikill, en Gunnbjörn kyrrlátr mjök. Þat höfðu þeir til gamans jafnan, at þeir fóru í Garðshorn ok glettust við Þorvald, ok gjörðu honum marga belluýfi; hann var skapillr mót, ok kvaðst skyldu berja þá. Þeim þótti því meira gaman sem hann var verri viðfangs. Ragnhildr bannaði þeim þetta opt, ok gjörði henni þat ekki. Þat var einn dag er þeir

komu í Garðshorn ok var hurð aptr, en Þorvaldr var inni ok gjörði hornabræklu mikla. Álfr kallaði hátt: „Er Moðskeggr inni? Lúktu upp hurðu.“ Hann sagði: „Þit skulut aldri hèr inn koma.“ Álfr mælti: „Nú muntu gjöra nokkut illt, ok ertu hinn versti maðr sem sagt er ok eigi einhamr, ok ertu tröll þó at þú sýnist maðr.“ Þat þolir hann eigi, ok hljóp út, ok tók sinni hendi hvárn sveininn, slær niður við steinunum, svá at rýkr heilinn um. Þetta sèr Finnbogi ok hleypr at þangat. Þorvaldr rèðist í móti honum, verðr þar atgangr bæði langr ok harðr, þótti Finnboga hann illr ok harðr undir höndum, svá at honum þótti tvísýnt hversu fara mundi. Þat varð þó um síðir at Moðskeggr fèll. Svá var Finnbogi þá móðr orðinn, at hann náði eigi sverðinu, ok var þó harla skammt frá honum. Síðan varð honum þat fyrir, at hann lagðist niðr at honum ok beit í sundr barkann í honum, ok svá hefir hann sagt síðan, at hann hafi eigi við meiri fjanda átt en honum þótti Moðskegg vera. Þá er hann hefir fyrir honum sèt, fór hann heim ok sagði Ragnhildi þessi tíðindi; hún kvað þá farit hafa eptir hugboði sínu þá er hún fór frá Ljósavatni. Síðan tók hún sótt ok lá í rekkju allan vetr, ok þetta allt saman þröngdi hana þar til er hún deyr af. Eptir þetta unir Finnbogi lítt. En um várit fór hann norðr til Ljósavatns ok segir Þorgeiri frænda sínum þessi tíðindi. Þat sumar kom skip af hafi ok þau tíðindi af Noregi, at Ólafr

konungr var kominn í land ok boðaði sanna trú, en Hákon af lífi tekinn. Þá er þetta spurðist fýstist Finnbogi utan; ok hugðist svá mundi helzt af hyggja þeim harmi, er hann hafði beðit. Þorgeirr latti hann utanferðar, ok bað hann heldr kvángast ok staðfesta ráð sitt; vil ek at þú biðir dóttur Eyjúlfs á Möðruvöllum er Hallfríðr heitir, man þá yðar í milli verða góð vinátta. Finnbogi bað hann ráða. Síðan safnast þeir saman frændr, ok ríða á Möðruvöllu, þeir biðja dóttur Eyjúlfs til handa Finnboga. Hann svarar þeim málum vel, því at hann vissi hvert afbragð hann var annarra manna, ok hverja sæmdarför hann hafði farit til Hákonar jarls ok fengit hina ágæztu hans frændkonu; tekr hann þessu glaðliga ok heitir konunni. Síðan bjuggust þeir við veizlu, eru yxn felld ok munngát heitt, mjöðr blandinn, ok mönnum boðit, fór sú veizla vel fram ok stórmannliga, ok gáfu þeir frændum sínum ok vinum góðar gjafir. Ok at liðinni veizlunni ríðr Finnbogi vestr til Borgar í Víðidal með konu sína; takast nú ástir með þeim hjónum; var hún kvenna vænst ok skörungr mikill. Þá er þau höfðu verit ásamt ein missari áttu þau son þann er Gunnbjörn hèt, hann var harla vænn snemmindis at áliti. Finnbogi hafði aldri færri menn með sèr en 12 þá er vel váru vígir.

30. Þorgrímr hèt maðr er bjó í Bólstaðarhlíð, Sigríðr hèt kona hans en Þóra dóttir; hún var væn kona ok vinnugóð, var faðir

hennar auðigr at fè. Þat var sagt, at Jökull Ingimundarson riði opt í Bólstaðarhlíð til tals við Þóru, var þat talat at hann mundi biðja hennar eðr taka hana frillutaki. Maðr hèt Sigurðr, hann bjó at Gnúpi í Vatnsdal, Vefríðr hèt kona hans, hún var skyld mjök konu Finnboga, Þorkell hèt son þeirra; hann þótti seinligr nokkut, fríðr var hann sýnum, ok jafnan var hann at Borg, ok þótti hann þá brátt alþýðligr fyrir sakir siðferðis; þeir bræðr Ingimundarsynir kölluðu hann fífl ok afglapa. Finnboga var vel til hans, ok hèlt honum mjök á lopt fyrir sakir konu sinnar. Eitt sinn kom Þorkell at máli við Finnboga, ok sagði honum, at faðir hans vildi, at hann kvángaðist, ok þat með, at hann vildi þú værir í umleitan, hvar tilsníða skyldi. Finnbogi sagði, at svá skyldi vera. Um sumarit lèt Finnbogi Þorkel ríða til þings með sèr, kom þar mannfjöldi mikill; fundust þeir frændr þar Finnbogi ok Þorgeirr; tóku tali með sèr, ok sagði Finnbogi honum skil á þessum manni, ok svá hvat þeir ætluðu at hafast at. Þorgeirr spurði, hvar þeir ætluðu til at ráða? Finnbogi kvaðst ætla at biðja Þóru Þorgrímsdóttur í Bólstaðarhlíð. Þorgeirr segir: „Þat hygg ek, at Jökull ætli sèr þann kost.“ Finnbogi kvað þat kurr annarra, en eigi sannindi. Þorgeirr mælti: „Slíkt er ekki at gjöra nema þú, frændi! sèr ráðinn til at halda frændr þína ok vini móti sonum Ingimundar“ Finnbogi kvað þá hafa gjört áleitni við sik, „ok varðar eigi þó at vit reynim við

þá.“ Eptir þingit ríða þeir norðr Finnbogi ok Þorgeirr á fund Þorgríms, ok hafa þessi orð frammi. Þorgrímr tók þessu máli seinliga, þótti maðrinn ekki sköruligr, þó at peningar væri nógir. Nú með því, at Þorkell var skyldr mjök Möðruvellingum, en þótti höfuðbenda rammlig þar sem Finnbogi var ok frændr hans, verðr þessu keypt með ráði Þorgeirs ok samþykkt þeirra mæðgna, skyldi bryllaup vera at tvímánaði sumars at Borg. Eptir þetta ríða þeir norðr, en Finnbogi heim til Borgar, ok bað Þorkel þar vera þar til er þat færi fram sem ætlat er um brullaupit áðr, ok ákveðit var. Piltar váru tveir á búi fátækir, hèt annarr Þorsteinn en annarr Björn, ok þegar um morgininn verða þeir á brottu, ok lètta eigi fyrr en þeir komu til Hofs, ok sögðu þeim bræðrum þessi tíðindi. Jökull mælti: „Hvat illt mun Þorgrímr þat vita at sèr eða dóttur sinni, at hann vill gefa hana slíku fífli ok glóp sem Þorkell er. Spyrjast þessi tíðindi nú, ok undrast allir, at Þorkell skal þenna kost fengit hafa; þykkir Finnbogi fast fylgt hafa. Einn tíma reið Jökull norðr í Bólstaðarhlíð, at finna Þóru vinkonu sína. Er þar vel við honum tekit. Spyrr Jökull eptir um gipting hennar. Hún segir svá sem ætlat var. Jökull mælti þá: „Villtu nú fara heim með mèr til Hofs? Skal ek því heita þèr þann tíma er vit skiljum, at þú skalt eigi hafa minna fè en nú er þèr ætlat til móts við Þorkel. Hún segir: „Þess þarf nú eigi at

leita, er þá var engi ván er þessu var úkeypt.“ Jökull sagði: „Þat vil ek heita þèr, svá gott sem þú hyggr til at eiga fíflit, at þú skalt skamma tíð njóta, ef ek má ráða.“ Eptir þat ríðr Jökull burtu ok var í þungu skapi. Líða nú stundir fram, ok einn tíma búast þeir Finnbogi ok Þorkell at ríða til Gnúps, ok hafa þaðan þat er þeir þurfa til boðsins. Ríða þeir 3 samt, en Rafn hinn litli rann fyrir hestum þeirra; fara sem leið liggr, þar til er þeir komu til Gnúps, var þeim þar vel fagnat. Snemma morgins fór smalamaðr frá Hofi, ok sá ferð þeirra. Hann sagði þeim bræðrum, at Finnbogi hinn rammi lèt ekki uvant, yfir sèr, er hann reið þar hjá garði, ok Þorkell brúðgumi, draglokan, með honum. Þorsteinn mælti: „Helzt má honum þat þeirra manna, sem nú eru hèr til.“ Þenna dag hvarf Jökull á brott við annan mann.

31. Nú er þar til at taka, er þeir Finnbogi búast brott um daginn. Þeir höfðu þat með sèr, sem þeir þurftu, rak Rafn fyrir sèr hestana suma klifjaða, en þeir riðu síðar. Ok þá er þeir ríða ofan at Hofi, stakk Rafn við fótum. Finnbogi spurði, hví hann færi eigi? Rafn sagði: „Ek sè hèr fram undir brekkuna, hvar spjótsoddar koma upp, eigi færri en 10, er þat ætlan mín, at menn fylgi. Finnbogi mælti: „Þat er þèr mjök opt, at þú undrast þat, þó at þú sjáir menn; þykkir oss vel, hvar sem sveinar leika sèr.“ Ok er þeir ríða fram hjá hleypr Jökull fyrir þá með 10

mann. Finnbogi heilsaði honum vel, ok frètti hvat hann vildi. Jökull sagði: „Kalla má at ek eiga ekki erindi við þik, sem þó má vera er fyrir þat gangi. Þykki mèr Þorkell ekki lítt hafa dregizt til úþokka við mik, beðit þeirrar konu, er ek vilda umsjá veita; er honum þat ofdul at ganga í móti oss frændum.“ Finnbogi segir: „Þó at þèr þykki Þorkell mágr minn ekki skjótligr mjök, þá er hann þó ekki uppburðaminni um þat er til kvennanna heyrir en þèr garparnir.„ Jökull leggr spjóti til Þorkels ok stefnir á hann miðjan; í því brá Finnbogi sverði ok hjó í sundr spjótskaptit, milli handa honum. Finnbogi hljóp af baki, ok mælti: „Mèr skaltu nú fyrr mæta Jökull, því at yðr mun forvitni á Vatnsdælum at vita hvat ek má.“ Jökull þrífr eitt spjót ok leggr til Finnboga í skjöld hans ok gekk þá í sundr spjótskaptit. Í þessari svipan þá hlaupa fram 2 menn, ok váru þeir bræðr þar komnir Þórer ok Þorsteinn, ok gengu þegar í milli ok skildu þá. Þóttust þeir vita, þegar Jökull hvarf, hvat hann mundi fyrir ætlast. Hafði hann tekit sèr menn á næstu bæjum. Síðan þeir váru skildir, ríðr Finnbogi heim til Borgar, ok búast þeir við boði vel ok virðuliga. Einhvern dag ríðr Finnbogi til Hofs, ok býðr þeim Þóri ok Þorsteini til boðs með sèr. Þeir þökkuðu honum vel ok kváðust gjarna vilja eiga gott við hann; en sögðu Jökul stirðan í lyndi ok úmjúkan, munu vèr annathvárt fara allir eðr engi várr. Ríðr Finnbogi heim ept-

ir þat, ok einhvern dag fyrir boðit ríða þeir til Borgar Þórer ok Þorsteinn at finna Finnboga, ok sögðu, at þeir mundu heima sitja um boðit. Finnbogi mælti: „Vel fari þit með yðru máli.“ Hann gaf Þorsteini sverð harla vel búit ok hinn bezta grip, en Þóri fingrgull, er vá eyri, ok kvað Hákon jarl hafa gefit sèr mág sinn. Þeir þakka honum harla vel ok ríða heim; hafði Jökull allt í spotti við þá bræðr sína. Svá er sagt, at þeir sitja at veizlunni at Borg, ok verðr ekki til tíðinda; ferr vel fram, ok at lokinni, segir Finnbogi, at þau Þorkell skulu þar sitja um vetrinn hjá honum. Þorgrímr kveðst ætla, at Þóra mundi heim vilja með honum. Þóra segir: „Þetta kýs ek at vera hèr hjá Finnboga; mun oss þat bezt gegna at hafa hans ráð sem mest; en ek skal koma faðir minn þik at finna enn, þá stundir líða.“ Eptir þat ríða brott boðsmenn hvárttveggi vel sæmdir með góðum gjöfum.

32. Þat er eitthvert sinn, at Þorkell mælti til Þóru: „Nær ætlar þú at finna föður þinn, sem þú hèzt honum?“ Hún kvað harla gott þykkja hann at finna, en kvað þat hugboð sitt, at hún sæi eigi síðr fyrir hans kosti, þó at þau sæti eigi síðr heima þar en rækist annarstaðar.“ Þorkell segir: „Veit ek, at þú mælir þetta sakir vinar þíns Jökuls, en ek óttast hann alllítit, ok skal ekki fara at síðr.“ Ok einn morgin snimma var Þorkell á fótum, ok spurði Finnboga, hvat hann skyldi? Hann

kveðst skyldu ríða með Þóru norðr í Bólstaðarhlíð. Finnbogi kvað þat ráð at ríða hvergi; „veit ek at Þóra, vinkona mín, mun mik ráða láta.“ Hún kvað þat satt. Þorkell kvaðst ráðinn til at fara, ef Finnbogi bannaði eigi. Hann kvaðst eigi banna vilja; „en spurt hefi ek, at Jökull reið norðr til Skagafjarðar fyrir fám nóttum; þykki mèr eigi vita mega, hversu ferðir yðrar ber saman“ Eptir þetta ríða þau vestan tvö saman, ok einn hlaupandi sveinn með þeim; ríða þar til er þau koma í Hlíð; var við þeim tekit harla vel. Maðr er nefndr Þórarinn, hann bjó á Víðimýri í Skagafirði, hann var mikilmenni og goðorðsmaðr, ok átti son er Vilmundr hèt. Þórarinn var skyldr þeim Hofssveinum, ok var hin mesta vinátta með þeim Jökli; en öllum öðrum þótti Þórarinn hit mesta illmenni ok ofmetnaðarmaðr mikill. Jökull var þá kominn á Víðimyri. Ok er hann hafði þar eigi lengi verit spyrr hann af hlaupandi mönnum, at Þorkell ok Þóra kona hans váru komin í Bólstaðarhlíð. Ok litlu síðan býst hann heim at ríða. Þórarinn undraðist, er hann vildi svá skjótt ríða; kvað hann slíkt gjöra undarliga ok úfrændsamliga við sik. Jökull kvaðst þó fara vilja. Þórarinn reið þá á leið með þeim vestr í skarðit til bæjar þess, er Vatnshlíð heitir, ok eptir þat hverfr hann aptr, en þeir ríða 3 saman þar til er þeir koma í Bólstaðarhlíð, var þá á liðinn dagr nokkut. Ein kona var úti, ok vel heilsaði Jökull, því at

hún hafði hann opt sèt. Hann spurði, hvárt Þorkell væri þar. Hún kvað svá vera. „Þá skaltu," segir Jökull, „biðja hann út ganga. Seg at ek vil finna hann." Hún gjörði svá. Sátu þeir mágar í stofu ok fátt manna heima. Svartr hèt nautamaðr Þorgríms bónda, bæði mikill ok sterkr. Þorgrímr bað Þorkel fara varliga. Þeir tóku vápn sín báðir ok gengu út. Þorgrímr var þá gamlaðr mjök. Þorkell heilsaði Jökli. Hann sagði: „Þess skaltu nú viss verða, hversu heilan ek vil þik, ok lagði til hans spjóti ok stefndi á hann miðjan; ok í því hljóp út Svartr nautamaðr, ok hafði stálhúfu á höfði mikla ok ákafliga forna ok skjöld fyrir sèr, en ekki hafði hann höggvápn annat en hann reiddi mykireku sína um öxl. Ok er Svartr sèr athöfn Jökuls slær hann þegar til hans með rekunni, ok í sundr spjótskaptit milli handa Jökli. Jökull bað hann fara þræla armastan. Svartr mælti: „Ef þú ríðr eigi skjótt á brott, skal ek slá annan við eyra þèr." Þorkell lagði þá spjóti til Jökuls ok í skjaldarsporðinn, svá at hann klofnaði, ok hljóp spjótit í rist Jökli ok varð þat allmikit sár. Fylgdarmenn Jökuls sóttu at Þorgrími. Jökull hljóp þá at baki Þorgrími, ok hjó með sverði í höfuð honum. Hann hafði hjálm á höfði, ok beit eigi sverðit heldr en með skíði væri slegit. Jökull undraði þetta mjök, því þat sverð hafði hann reynt áðr allvel bíta. Þorkell lagði þá til fylgdarmanns Jökuls ok þegar í gegnum hann. Þá mælti

Þorgrímr: „Þat er ráð Jökull at ríða heim; mun þèr þetta verða engi sæmdarför at sinni." Jökull sá, at þetta mundi svá fara, með því at hann mæddi mjök blóðrás, ok þat, at Svartr stóð með reidda rekuna ok var búinn at slá hann með, ok þótti honum þat mest svívirðing; ok við þetta allt saman stígr Jökull á bak, ok ríðr brott við annan mann, ok unir stórilla við sína ferð; kemr heim, ok er lengi áðr hann verðr græddr. Spyrjast nú þessi tíðindi, ok þykkir Jökull hafa illt af beðit.

33. Þessu næst kom út skip af hafi í Hrútafjörð á Borðeyri, ok hèt Bergr stýrimaðrinn, ok kallaðr Bergr rakki. Hann var hinn gjörviligasti maðr ok fríðr sýnum. Hann var kvángaðr, ok hèt Dalla kona hans, ok var kvenna vænst ok kynstór, ok kvenna högust á alla hluti. Þessi Bergr var systurson Finnboga hins ramma, ok hèt Þorný móðir hans, sú hin sama at Skíði flutti á brott at úvilja Ásbjarnar föður hennar. Þegar Finnbogi frètti þat, ríðr hann til skips, ok fagnar vel Bergi frænda sínum; býðr þeim heim til sín, ok þat þiggja þau, ok fara heim til Borgar. Hallfríði fannst heldr fátt um við þau, en Finnbogi var harla glaðr, ok veitti þeim stórliga vel. Líðr af vetrinn, ok talast þeir við frændr, ok bað Finnbogi Berg þar vera lengr hjá sèr, en senda utan skip sitt, ok þat ráða þeir af. Fá mann fyrir skipit; var þat frændi Döllu, suðreyskr [1] maðr at ætt, sem þau váru bæði.

[1]) færeyskr 510.

34. Grímr hèt maðr, er bjó á Torfustöðum, hann var ungr maðr ok úkvángaðr; var faðir hans dauðr; hann var vel ættaðr, ok var gjörviligr maðr[1]; þau váru skyld mjök ok Vefríðr kona Sigurðar at Gnúpi. Grímr bað systurdóttur þeirra bræðra at Hofi, ok þau ráð skyldu takast um vetrinn; er þá boðit mönnum til. Grímr var ok mjök skyldr Möðruvellingum, ok fyrir því bauð hann þeim Finnboga, ok öllum þeim, sem þau vildu með sèr fara láta. Þeir bræðr Þórer ok Þorsteinn buðu ok Finnboga; hann kvað mága sína hafa boðit sèr áðr, en kvaðst kunna þeim þökk fyrir. Líða nú stundir, ok vetrar, gjörir veðr hörð, svá at rekr á hríð. Ok þann sama dag, er til boðsins skyldi koma, búast þeir frændr Finnbogi ok Bergr, en ekki var áreitingr, at fleira mætti fara. Síðan ráðast þeir til ferðar. Gekk Finnbogi fyrir þar til er þeir koma at Vatnsdalsá; var hún allúlíklig til yfirferðar; var krapaför á mikil, en lögð frá löndum; þeir binda saman vápn sín, ok höfðu loðkápur fótsíðar. Bergr hafði engin orð um, en þótti úlíkligt, at þeir mundu yfir komast. Ok eptir þat leggjast þeir til sunds báðir; bað Finnbogi Berg halda undir belti sèr; leggst hann svá, at hryðr um krapit, ok með færleik hans komast þeir yfir ána, ok ganga þar til er þeir koma til Hofs; váru boðsmenn allir komnir; ganga þeir inn. Eldar váru stór-

---

[1]) hinn verpuligasti 510.

ir í eldaskálanum, ok sátu þar nokkurir menn á langknokkum; váru þeir þar allir bræðr. Kolr hèt maðr, hann var ráðamaðr at Hofi, mikill ok sterkr, ok hinn údælsti. Þeir ganga nú innar hjá eldinum. Finnbogi gekk fyrir. Ok er þeir komu gegnt þar sem Jökull sat, þá stingr hann höndum við Bergi, ok hrindir honum, ok stakar hann at eldinum, ok berr hann at honum Kol, er hann annast um eldinn eðr eldana; hann hrindir Bergi þegar, ok bað hann eigi hlaupa á sik. Finnbogi sèr þat, ok þrífr annarri hendi loðkápuna milli herða Bergi, ok rèttir hann upp annarri hendi með öllum vápnum, en annarri hendi styðr hann á herðar Jökli, ok steðjar upp yfir hann með öllum sínum búnaði, ok kemr standandi niðr, ok undruðust allir þenna færleik. Þeir hljópu þá upp bræðr ok tóku við vápnum þeirra ok vásklæðum, en fengu þeim þurr klæði. Ok eptir þat gengu þeir til bekkjar Gríms brúðguma; sat Finnbogi á aðra hönd honum; fór veizlan fram hit bezta ok at lokinni váru gjafir gefnar. Þórer gaf Finnboga stóðhross þau, er eigi váru í Vatnsdal önnur betri, en Þorsteinn gaf honum hjálm ok spjót, góða gripi. Finnbogi þakkaði þeim vel. Ok er menn váru búnir, gengr Bergr hinn rakki at Kol ok slær exarhamarshögg í höfuðit, ok fell hann þegar í úvit; hlaupa þá hvárttveggi til vápna. En með því, at margir urðu meðalgöngumenn, þá skilja þeir at sinni. Ok um sumarit eptir kemr skip af hafi hit sama, sem

Bergur átti; ok þetta sama sumar skorar Jökull Finnboga á hólm, en Þorsteinn Bergi hinum rakka, ok þessu játa þeir, ok ákveða dag nær þeir skuli finnast. Ok er at þeirri stundu segir Dalla þeim frændum, at henni gazt ekki at þessari ætlan, „skal ek gjöra þat veðr, at hvártki yðr nè öðrum mönnum sè úti vært. Finnbogi bað hana eigi þat gjöra, kvað þá skömm mundu alla æfi uppi vera, ef þeir gengi á heit sín, ok mundi þeim virt til hugleysis. Dalla kvaðst á þat hætta mundu heldr en hún missti bónda síns; ok eigi varð at hègóma. Svá mikil hríð kom á, at þat var með miklum úlíkindum, hve stormr var eðr snæfall; var ok svá sagt, at Finnboga þótti allillt, en þat ætlaði hann, at engi þeirra mundi koma; þá sitja þeir heima. Veðrit helzt 3 nætr, ok er upp lètti þóttust menn engan stað sjá snjófarins, þat spurðist ok, at þeir Hofssveinar höfðu komit á mótit, ok þat með, at Jökull hafði reist Finnboga níð allhæðiligt þar sem þeir skyldi fundizt hafa. Spyrjast nú þessi tíðindi, ok þykkir mönnum allmjök þetta hafa áorðit fyrir Finnboga, ok aptrdrepa mikil hans virðingar. Sjálfum honum þótti þetta svá illt, at engan hlut hafði honum þann til handa borit, at hann yndi verr við; ok lagði hina mestu fæð á Döllu. Líðr nú af vetrinn. Þau Finnbogi áttu 3 syni, hèt einn Gunnbjörn, annarr Þórer, þriði Eyjúlfr, ok váru hinir vænligstu menn.

35. Um sumarit býr Bergr skip sitt, ok

ætluðu þau at sigla. Lætr Finnbogi flytja varnað þeirra til skips. Þorkell ok Þóra váru þá með Finnboga. Ok er Bergr er búinn, ríða þeir Finnbogi ok Þorkell með honum; Rafn hinn litli fór ok með nokkura klifjahesta; ríða þeir þar til er þeir koma mjök svá vestr af hálsinum Hrútafjarðarhálsi. Rafn hafði farit fyrr. Ok er þeir ríða ofan fyrir hálsinn bíðr Rafn þeirra. Finnbogi spurði, hví hann færi eigi? „Eðr sèr þú nokkut til tíðinda? Hann kvað heldr þat. „Ek sá hèr undir brekkuna ofan fyrir oss, at hestar 2 komu fram meðr söðlum; þá hljópu fram 2 menn með vápnum, ok tóku hestana, ok leiddu upp undir brekkuna; er þat ætlan mín, at fyrir yðr muni setit, ok mun vera fleira manna en ek hefi sèt; er þat mitt ráð, at snúa aðra leið, ok eiga ekki við þá". Finnbogi segir: „Þeir einir munu vera, at eigi munu fúsari mik at finna en ek þá, verði fundr várr sem má; eigi skulu vit bera níðingsorð þetta sinn, svá at vèr flýim fyrr en vèr þurfim, eðr þolim úheyriligar skammir." Eptir þat ríða þeir á einn grjóthól; sjá þá hvárir aðra; var þar kominn Jökull Ingimundarson ok Þórarinn frændi hans, Vilmundr son hans, ok Kolr ráðamaðr; váru þeir 12 saman, ok allir hinir vígligstu. Þeir Finnbogi leystu upp steina nokkura þar til er þeir komu at. Jökull mælti þá: „Þat er nú ráð at minnast exarhamarshöggsins Kolr!" Þá hljóp Kolr fram ok lagði spjóti til Bergs ok kom í skjöldinn, Bergr bar af sèr skjöldinn

við, ok í því lagði Jökull til Bergs ok í hálsstefnit frammi fyrir hóstinu; þetta sèr Finnbogi ok brá sverði ok hjó í sundr spjótskaptit. Þórarinn sótti at Þorkeli, ok 2 menn með honum. Þorkell varðist vel ok drengiliga, ok fèll við góðan orðstír. Bergr lagði til Kols ok í gegnum skjöldinn ok fyrir brjóst Kol, ok fèll hann á bak aptr, ok í því sló Finnbogi hann með steini í höfuðit, svá at í smá mola lamdist hausinn, ok fèkk hann bráðan bana. Finnbogi lagði þá til Jökuls í gegnum skjöldinn ok svá lærit, ok varð þat allmikit sár. Vilmundr sótti þá at Bergi ákaft mjök ok 2 menn með honum. Bergr lagði til annars ok í gegnum hann, í því var annarr kominn upp at baki honum, Bergr snaraðist þá við, ok slæmdi til hans sverðinu annarri hendi ok tók sundr í miðju. Vilmundr lagði þá til Bergs, ok þat sèr Finnbogi, at hann var hlífarlaus ok snýrr þar til, ok í því leggr Vilmundr í gegnum Berg ok kippir at sèr sverðinu. Bergr leit til, ok brosti at ok mælti: „Minni verðr nú liðveizla mín við þik Finnbogi frændi en ek vilda, ok vel hefir þú alit mik í vetr; hann vefr at sèr klæðin ok sezt niðr. Finnbogi hleypr at Vilmundi ok klýfr hann í herðar niðr. Jökull leggr þá til Finnboga, en annarri hendi slær hann með sverðinu ok af Bergi höfuðit. Finnbogi hjó til Jökuls svá at í beini nam stað. Rafn litli var sárr mjök, ok hafði drepit einn af fylgdarmönnum Þórarins goða. Þeir sóttu þá 5 at Finnboga; hann hjó þá til beggja

handa, ok gekk í móti þeim hit drengiligsta. Þórarinn gekk fast at móti; var hann fullhugi ok rammr at afli. Finnbogi sló hann með steini, ok kom utan á vangann, ok steyptist hann þegar; Finnbogi hjó eptir honum, ok tok sundr í miðju; varð hann þá mannskæðr. Ok er þeir höfðu barizt um hríð, þá sá þeir 10 manna reið, ok riðu ákafliga mikit; váru þeir þar komnir bræðr Jökuls, ok gengu þegar í milli þeirra. Jökull var þá úvígr ok harla mjök sárr, stóðu þeir 5 upp ok allir mjök sárir. Finnbogi var þá móðr mjök en ekki sárr. Þórer mælti: „Hèr eru vorðin tíðindi mikil ok úþörf. Finnbogi svaraði: „Vorðin eru þau, at ek mun aldri bætr bíða, ok þat hafða ek ætlat nú, at vit Jökull myndim eigi optar finnast þurfa, en nú mun þat á yðru valdi.“ Þórer kvað þá hætta skyldu; duga þeir þá at þeim mönnum, sem lífs var ván. Finnbogi flytr heim Berg frænda sinn ok heygir hann skammt frá Borg; stendr þar enn haugr hans. Spyrjast nú þessi tíðindi, ok þykir fundr hinn harðasti vorðinn, ok Finnbogi hafa enn sýnt þat, at hann er afburðarmaðr annarra manna um framgöngu. Döllu þótti mikill skaði um bónda sinn; hún bað Finnboga fá sèr Gunnbjörn son sinn til fóstrs, þótti sèr þat yndi at hafa með sèr nokkurn Bergi skyldan. En með því at Finnbogi vissi, at hún var rík mjök ok stórauðig, ok þat annat, at hún hafði sárt af beðit ok mikit af hlotit þeirra fundi, þá lætr hann þat eptir hennar bæn; fær henni

í hendr Gunnbjörn son sinn, var hann þá 6 vetra eða 7. Hann fèkk henni ok í hendr 15 hundruð mórend, ok 15 vararfeldi, ok sendi Bárði á Grenmó. Eptir þat fór hún utan, ok átti hinn bezta garð; skar hún þegar Gunnbirni skrúðklæði ok skarlat. Hún fór norðr á Grenmó, ok færði Bárði bónda gjafirnar, leizt Bárði vel á sveininn; ok þat var einn dag, at Bárðr spurði, hvárt Gunnbjörn vildi glíma við annan pilt? Hann bað Döllu ráða. Síðan glíma þeir 3 lotur, ok þótti Bárði mjök jafnir, ok bað þá hætta. Gunnbjörn kvaðst eigi hætta vilja, ok hleypr undir ok rekr niðr svá, at þegar gengu sundr 3 rifin í piltinum, hann kveðst þá hætta vilja. Bárðr kvað ekki logit til föðursins, ok gaf honum gullhring, er stóð 6 aura, ok kvað gott í vánum síðar, at hann mundi afbragðsmaðr verða; kvað þenna verit hafa 15 vetra ok þó hinn knásta, en Gunnbjörn var þá 8 vetra. Eptir þat fara þau á brott með hinum beztu gjöfum. Vex Gunnbjörn upp með Döllu þar til at hann er 12 vetra, var hann þá svá mikill ok sterkr, at hann þótti mikit afbragð annarra manna. Rauðr hèt víkingr, er beðit hafði Döllu, ok hafði Gunnbjörn fyrir sezt skarpliga, ok hafði Rauðr brott farit í illu skapi. Nú er svá komit, at Dalla fær Gunnbirni skip ok leggst hann í hernað, ok er hverjum fræknari í framgöngu; herjar hann á víkinga, hvar sem hann kemr fram; ok at áliðnu sumri finnast þeir Rauðr víkingr undir ey einni, slær þegar í bardaga

með þeim; hafði Rauðr dreka ágætan; var hann bæði harðr ok illr viðreignar; fellr lið af hvárumtveggjum. Þá mælti Gunnbjörn: „Viltu glíma við mik Rauðr?“ „Hversu gamall ertu“, segir Rauðr? „Ek em nú 12 vetra;“ segir hann. „Þá þykki mèr til lítils vera eðr engiss at glíma við þik; en þó skaltu ráða.“ Eptir þat taka þeir at glíma lengi, ok er Gunnbjörn aflminni ok forðar sèr meir. Rauðr sækir með ákefð ok þar til hann mæðist. Gunnbjörn sækir þá eptir megni þar til Rauðr fellr; Gunnbjörn hafði einn tygilkníf á hálsi, er fóstra hans hafði gefit honum; ok með því at hann hafði ekki vápn til þá tekr hann þenna litla kníf ok sker af Rauði höfuðit með. Eptir þat tekr Gunnbjörn dreka þann hinn góða ok allt þat góz, er Rauðr hafði átt, en lætr fara menn í friði með sitt góz, ok kalla þeir hann hinn bezta dreng. Ferr hann um haustit til fóstru sinnar; sitja þar um vetrinn glaðir; skortir eigi fè ok gott yfirlæti.

36. Svá er sagt, þá er kristni var boðut á Íslandi, sá fagnaðr, er öllum hefir mestr vorðit, at engi varð fyrr til nè skjótari en Finnbogi hinn rammi at játa því með Þorgeiri móðurbróður sínum; var hann ok jafnan síðan formælandi þess at styrkja ok styðja, sem hinir ágætustu menn boðuðu, varð ok sjálfr vel kristinn. Þat er sagt eptir fall Bergs hins rakka, at Hallfríðr fæddi barn; lèt Finnbogi þegar kalla eptir Bergi frænda sínum, unni hann honum mest sona sinna. Bersi hèt maðr,

hann bjó í Hvammi í Vatnsdal, hann var skyldr þeim Hofsveinum, höfðu þeir kvæntan hann ok lagt til fè með honum; hafði hann áðr verit hleypipiltr þeirra bræðra, en var nú vorðinn gildr bóndi ok lagamaðr mikill. Þessi maðr eggjaði þá bræðr jafnan til mótgangs við Finnboga. Jökull lá lengi í sárum, ok varð þó heill. Þess er getit eitthvert sinn, at Finnbogi hafði riðit til Gnúps at finna Sigurð, ok áðr hann ríði á brott kemr hann í Hvamm at finna Bersa, ok mælti: „Svá er mèr sagt Bersi, at þú sèrt mjök spillandi um lyndi frænda þinna, ok mjök æsandi þá á hendr mèr; en þar sem þú ert lítilsverðr hjá þeim, þá skal ek svá finna þik eitthvert sinn, at þú aldri skalt þrífast.“ Bersi segir: „Ek hefi lítit atgjört hèr til, en þat vilda ek, þú ættir til at segja hèðan af, at engi skal þèr grimmari en ek.“ Finnbogi sat á baki ok reið at honum ok sló hann kinnhest, svá at þegar fell hann í úvit, ok kvað Finnbogi ekki vápn á hann berandi, bað hann svá annars verra bíða; ríðr hann heim ok lætr kyrrt um. Þat var einn tíma at þau Finnbogi ok Hallfríðr ríða norðr til Ljósavatns, tók Þorgeirr við þeim báðum höndum, ok varð þeirra kvámu stórliga feginn. Litlu síðar kom þar sendimaðr utan af Eyri, ok sagði Ásbjörn krankan mjök, ok bað Þorgeir koma út þangat, en þau vissu eigi, at Finnbogi væri þar kominn. Eptir þetta ríða þau út öll saman; verðr allt fólk þeim stórliga fegit, ok var Ásbjörn mjök sjúkr:

skipar hann til um þá hluti, sem hann vildi sín umráð standa láta; sagði, at Finnbogi átti fè at taka allt eptir hans dag, ok kvað honum unna stórvel at njóta; bað þau hjón gjöra þat tillæti við sik at láta heita eptir honum, kvaðst þess vænta, at nokkur hamingja mundi fylgja. Eptir þat fá þeir honum prest at veita honum þá hluti, er hann þurfti nauðsynliga, ok síðan þröngir hann sóttin, svá at þar af deyr hann; bjuggust síðan brott með lík hans, ok fór fjöldi með utan þaðan. Ok er þeir ríða utan Flateyjardalsheiði, ok um kambinn Almannakamb, — en annarr heitir Finnbogakambr, — þá bað Þorgeirr þá stíga af hestum sínum; var veðrit gott ok heitt, ok mæddust hestarnir undir börunum; þeir gjörðu svá. Þá mælti Þorgeirr til Finnboga: „Með því frændi, at þat er líkara at frestist kvámur þínar norðr hingat, þá viljum vèr biðja þik, at þú sýnir hèr nokkura aflraun, er bæði eru hjá frændr þínir ok vinir.“ Finnbogi spurði, hvat hann vildi helzt, at hann gjörði, eðr vili þèr at vèr glímim? Þorgeirr kvað þat ekki gaman mundu vera. Finnbogi leggr þá af sèr kápuna; var maðrinn bæði mikill ok vegligr, miðmjórr ok herðibreiðr, limaðr manna bezt ok hærðr vel, hverjum manni fríðari ok hinn kurteisasti, ok allra manna hermannligastr undir vápnum; ok þat viljum vèr segja, at fáir eðr öngvir muni sterkari verit hafa á Íslandi þeirra er einhamir hafa verit. Finnbogi gengr þar at sem einn steinn mikill stóð jarð-

fastr; hann hnykkir upp steininum, ok sýndist flestum mönnum úlíkligr til hafs fyrir vaxtar sakir; hann tekr tvo steina ok leggr á hinn mikla steininn, tekr upp alla saman á bringu sèr, ok gengr með eigi allskammt, ok skýtr niðr síðan, svá at steinninn, gekk eigi skemmra niðr en tveggja álna niðr í jörðina, ok heyrum vèr þat sagt, at lítil merki sjái nú þess mikla steinsins, en hina sjái tvá, er hann lagði á ofan. Þorgeirr bað hann hafa þökk fyrir, er þat líkast, at þessi aflraun, þó at þú kallir eigi mikla, sè uppi meðan Ísland er byggt, ok þitt nafn kunnigt hverjum manni. Eptir þat búa þeir ferð sína, ok lètta eigi fyrr en þeir koma til Ljósavatns; var Ásbjörn jarðaðr ok þótti verit hafa hit mesta mikilmenni. En þat varð ráð þeirra, at hún skyldi búa á Eyri með umsjá Þorgeirs bróður síns. Ok eptir þat býst Finnbogi heim með sitt föruneyti, þiggja þau þar ágætar gjafir, ok skilja með mikilli vináttu ok ríða þá til Eyjafjarðar; fann Hallfríðr þar frændr sína ok vini, ok þágu góðar gjafir. Síðan ríða þau vestr til Víðidals, ok koma heim til Borgar, varð allt fólk þeim stórliga fegit. Þann sama vetr fæddi Hallfríðr sveinbarn ok skyldi heita Ásbjörn, ok var hinn vænligsti, ok þegar hann var nokkurra vetra sendir Finnbogi hann norðr á Eyri til Flateyjardals Þorgerði móður sinni; fæddist hann þar upp ok kvángaðist, ok var hit mesta hraustmenni. Er þar komin mikil ætt frá honum ok stórmenni. Þau Finnbogi áttu ok son er Þorgeirr hèt, ok

kallaðr eptir Þorgeiri goða; ok þat vilja menn segja, at þau ætti 7 syni, ok alla hina efniligstu menn ok hina hraustustu.

37. Á einu sumri kom skip í Hrútafjörð, ok átti sá maðr hálft er Loðinn hèt, en hálft átti Gunnbjörn Finnbogason; ferr hann þegar heim til Borgar ok verða þau hjón honum stórliga fegin. Loðinn ferr til Hofs með annan mann, ok þá vist með Jökli. Gunnbjörn var hverjum manni meiri ok vænligri, ok líkr mjök föður sínum; var hann þá 15 vetra gamall. Svá er sagt, at leikar váru í Hvammi at Bersa, er fyrr var getit, svá var ok jafnan leikit at Hofi. Gunnbjörn reið jafnan til leika í Hvamm; ok þótti Finnboga þat hvergi betr er hann fór jafnan einsliga; bað hann gjöra annathvárt at fara eigi eðr margmennari ella. Bersi var jafnan í illu skapi er hann kom, ok lèt sem dólgligast. Þat var einn dag, er Gunnbjörn reið vestan til Hofs til leiks ok 4 húskarlar með honum; komu þeir í Hvamm, ok var kominn fjöldi leikmanna. Þar var kominn Jökull frá Hofi ok hans menn ok var talat margt um glímur. Spurði Jökull, ef Gunnbjörn vildi glíma, „muntu vera sterkr maðr sem faðir þinn.“ Hann kvað lítinn knáleik sinn, kvaðst ok eigi vera gamall mjök. Þá mælti Bersi: „Þat þykkir oss ráð, at þeir Gunnbjörn glími ok Jökull, man hann vera vel knárr, þar sem hann er son hans Víðdæla goða, at engir skulu nú þora til jafns at leika við; finnum vèr þat Vatnsdælar, at Ingimundr er allr,

en synir hans þola bæði sínar skemmdir ok annarra frænda sinna. Eptir þetta taka menn til leiks, var Gunnbirni skipat í móti Jökli, gengust þeir at fast ok gjörðu langa lotu ok fèll Jökull á knè. Þá var um rætt, at þeir mundi hætta ok kallast jafnir; Jökull vill þat eigi, ok gjörðu þeir lotu aðra, ok fèll Gunnbjörn á knè. Þá gengu menn at ok báðu þá hætta. Jökull kvað ekki reynt vera. Eptir þat taka þeir til hit þriðja sinn, Gunnbjörn leysir þá til ok hleypr undir Jökul, ok þrífr hann upp á bríngu sèr, ok setr niðr innar við pallinn mikit fall. Þeir Jökull ok Bersi hljópu til vápna, ok váru haldnir; eptir þat skilja þeir leikinn; ríða þeir Hofsmenn þegar á brott ok svá Bersi. Gunnbjörn býst ok heim. Ingibjörg hèt heimakona þar í Hvammi, væn ok vinnugóð, ok af góðum ættum, hún hafði jafnan vel tekit við Gunnbirni, ok þjónat honum jafnan er hann kom, gjörði hann ok jafnan margtalat við hana; hún gekk at Gunnbirni ok bað hann eigi ríða hina sömu leið aptr sem hann hafði þangat riðit; er þat ætlan mín at þeir siti fyrir þèr; hann kvaðst þat eigi hirða, „man ek ríða sem leið liggr bæði um Vatnsdal ok Víðidal, hvárt sem ek em lengr eða skemr á Íslandi; ríða þeir brott ok þar til er gatnamót er, ok liggr önnur vestr til Víðidals; þar hlaupa menn upp fyrir þeim, var þar Jökull við hinn 9. mann, hann bað Gunnbjörn af baki stíga, skal nú vita hvárt þú ert betr vápnfimr en glímufærr. Gunn-

björn kvað hvárttveggi með litlu móti, hleypr hann af baki ok hans menn. Jökull lagði þegar til hans í skjöldinn, en skjöldr hans var öruggr, svá at ekki gekk á. Gunnbjörn brá sverði ok hjó til Jökuls ok klauf allan skjöldinn öðru megin mundriða, Jökull varð ekki sárr. Þar er til at taka sem Finnbogi er heima at Borg. Hallfríðr spurði um daginn, hvar Gunnbjörn væri? Finnbogi kvað hann farit hafa til leiks; hún kvað slíkt undarligt at láta son sinn fara svá einsliga í hendr úvinum sínum, við slíka újafnaðarmenn sem at eiga er. Finnbogi kvað þetta satt vera, bað Rafn litla taka hest sinn, þat gjörði hann; ríðr Finnbogi, en Rafn hljóp fyrir; ríðr hann vestan sem leið liggr þar til er hann sèr bardagann, ok í því er hann kom at, leggr Gunnbjörn til Bersa í gegnum skjöldinn ok svá í lærit, ok varð þat mikit sár. Þá lagði Jökull til Gunnbjarnar í skjöldinn, en hann var svá harðr at ekki bítr á, ok stökk af upp spjótit ok í viðbeinit, ok í því kom Finnbogi at ok leggr til Jökuls, svá at þegar stóð í beini. Þá mælti Finnbogi: „Þat er nú ráð Bersi at ganga vel fram, ok gjalda kinnhestinn. Hann hjó þá til Bersa, ok af höfuðit, svá snöggt at þat kom milli herða húskarli hans, svá at hann fèll þegar í úvit. Eptir þat er Finnbogi svá ákafr, at hann höggr á tvær hendr, ok eigi lètta þeir fyrr en fallnir eru 5 fylgdarmenn Jökuls, en hann með öllu úvígr. Þá mælti Gunnbjörn til Finnboga: Látum nú vera, fyrir því at þeir eru nú yfir-

komnir, ok með öllu sigraðir, er þèr gott við þat at una, at Jökull hefir jafnan með fjölmenni at þèr farit, ok látit menn sína, en borit sik aldri heilan af ykkrum fundi, mundi þat ok mál manna í Noregi eðr annarstaðr þar sem þú ert mest ágætr af hreystiverkum at þèr væri lítilræði í at skipta höggum við Vatnsdæla, þó at þú dræpir hvern at öðrum. Finnbogi gjörir þetta eptir bæn Gunnbjarnar at þeir skilja; eru þeir Jökull eptir 4 lífs, ok allir mjök sárir, en þeir feðgar ríða heim með sína menn; spyrjast nú þessi tíðindi, ok er Jökull heim fluttr sárr mjök með sína menn.

38. Svá er sagt at austmenn verða þessu stórliga reiðir, er Jökull hafði setit fyrir Gunnbirni, ok fóru þegar á brott frá Hofi, ok váru at Gnúpi þat sem eptir var vetrarins. Ok um sumarit eptir á Alþingi er talat um mál þeirra, ok þótti mönnum ekki þann veg mega framfara, at þeir dræpist einart niðr; ætluðu at Finnbogi mundi eigi fyrr lètta en hann eyddi öllum þeim, at nokkurr þroski var yfir, en ætluðu ok við ofkappi Jökuls, at hann mundi aldri af lètta, hvern mannskaða sem hann fengi, þar til er umskipti yrði með þeim. Var þá leitat um sættir með þeim, en Jökull vill enga sætt játa, Finnbogi vill ok enga bjóða, var þá úhægt með þeim saman at koma; en með því ar þeir Hofsmenn váru frændmargir, en Þorgeirr dauðr móðurbróðir Finnboga, þá var þat ráð höfðingja, at Finnbogi var gjörr í brott úr Víðidal, af því menn ætluðu at þeirra vand-

ræði mundu aldri fyrr losast en aðrirhvárir leituðu undan. Fýsti Gunnbjörn föður sinn at fara utan, kvað hann þar mundu vel virðan hvar sem hann kæmi. Finnbogi kveðst ekki utan vilja; man ek fylgja sonum mínum, menna þá ok hreysta eptir megni. Svá er sagt eptir þetta, at Finnbogi selr Borgarland, ok ferr vestr í Trèkyllisvík, ok býst þar um, ok reisir þar bæ fríðan. En þat sama sumar ferr Gunnbjörn utan með mikit fè, er faðir hans gaf honum; þá var Dalla öndut, ok tók hann þar við fè öllu eptir hana. Hann kvángaðist, ok átti þá konu er Ása hèt, af hinum beztum ættum, varð hann ágætr maðr, ok umfram flesta menn um alla atgjörfi, ok er mikil saga af honum. Þau Finnbogi ok Hallfríðr áttu 7 syni; var Gunnbjörn elztr, 2 Eyjúlfr, 3 Þórer, 4 Ásbjörn, 5 Bergr, 6 Þorgeirr, 7 Þorgrímr; ok váru allir hinir vænligstu menn. Finnbogi gjörðist nú formaðr vestr þar, ok vildu svá allir sitja ok standa sem hann vildi, ok þótti þeim þar harla gott. Þórer son Finnboga var jafnan með Möðruvellingum frændum sínum, ok þat höfum vèr heyrt, at hann væri með Eyjúlfi Halta í Melrakkahóls bardaga, ok var mikill maðr ok sterkr. Öllum sonum sínum fèkk Finnbogi hina beztu kosti, því at hann var hverjum manni auðgari, ok átti betri gripi en aðrir menn, var hann ok hinn mesti skartsmaðr í búningi. Rafn litli var með Finnboga meðan hann lifði, ok var bæði frárr ok skyggn, ok glöggþekkinn. Finnbogi var

búmaðr mikill, ok lèt mjök sækja útróðra, var ok skammt at sækja, því at mjök svá mátti kasta á land. Finnbogi gjörðist þá hniginn nokkut, ok var þó hinn gildasti; gjörðist þá mjök fjölbyggt í víkinni, var þá hálfr fjórði tugr bæja, bæði miklir ok góðir, var þar stórliga fjölmennt; gjörðist Finnbogi þar höfðingi ok stjórnarmaðr yfir því fólki, ok váru honum þar allir velviljaðir. Hann kallaði þann bæ á Finnbogastöðum, er hann bjó á, ok var bæði mikill ok sköruligr. Finnbogi lèt gjöra kirkju mikla á bæ sínum, ok fèkk prest til, ok hèlt hann vel ok sæmiliga at öllu því er honum til heyrði.

39. Frá því er sagt eitthvert vár, at maðr kemr á Finnbogastaði til gistingar, var hann mikill maðr ok knáligr; hann gekk fyrir Finnboga ok kvaddi hann vel. Finnbogi tók kveðju hans, ok spurði hverr hann væri? Hann kvaðst Þorgrímr heita, ok vera vatnsdælskr maðr, ok vorðinn sekr á alþingi. Finnbogi spurði, hverr hann hefði sektan? Þorgrímr kvað þá Hofsveina þat gjört hafa. Finnbogi spurði, hvat hann ætlaðist þá fyrir? Hann kvaðst eigi vita svá gjörla, kvaðst hafa leitat til margra höfðingja, ok vildu honum engir ásjá veita; „nú spurða ek at þú værir ágætari en flestir menn aðrir, ok sýndist mjer ráð at koma á yðvarn fund; nú vil ek biðja yðr viðtöku ok nokkurrar ásjár.“ Finnbogi segir: „Ekki man þat ráðligt at taka við sekum manni, hefi ek ok haft mikinn mótgang af Vatnsdælum, þó at ek hafi minna til gjört en haldit skógarmanni

fyrir þeim; er þat nú bezt at skili með oss, þó at hvárrtveggi hafi mikit látit fyrir öðrum: eðr ertú at nokkuru íþróttamaðr? Hann kvaðst engi íþróttamaðr vera, „en ef ek skal alllítit til finna þykist ek garð legga eigi verr en annarr maðr, hefi ek ok þat mjök gjört, ok hefir enn engi fallit, heldr setna þeir í jörð niðr.“ Finnbogi segir: Þat þyrfti hèr mjök at gjöra; því at um túnit er engi garðr, en mjök ágengt. Þorgrímr bað hann til hætta, hve honum gættist at; ok svá varð, at hann dvaldist þar, ok tók til garðlags, ok gekk þat bæði skjótt ok vel, ok sá Finnbogi þat er at þessu var hann vel hagr. Líðr á sumarit þar til er hann hefir gjört við túnit, var þat tveggja mánaða verk, ok þótti öllum þeim sem sáu hit mesta mannvirki í þessum garði. Þorgrímr var góðr viðreignar ok fáskiptinn: Hann spurði þá Finnboga, hvat hann skyldi þá athafast, ok kvaðst gjarna þar dveljast vilja. Finnbogi kvaðst eiga gerði eitt; bað hann þangat fara, ok leggja þar garð um; Þorgrímr gjörði svá; líður nú áfram. Ok einn dag gengr Finnbogi á gerðit. Þorgrímr fagnar honum vel, var þá ok mjök svá gjört um gerðit. Hann undraði mjök skjótleik þessa manns ok hagleik; hiti var mikill um daginn, ok mælti Finnbogi: „Svá gjörir mèr þungt ok höfugt, at ek má víst ekki annat en sofa“. Þorgrímr bað hann þá heim fara, ok sofa heima. Finnbogi kvaðst eigi mega við bindast, ok kastar sèr niðr, ok vefr feldi um höfuð sèr: sofnar hann þegar fast ok hraut

mikinn. Þorgrímr gjörði þá hark nokkut ok vaknaði Finnbogi ekki við. Þorgrímr hleypr þá at horninu í einum stað, ok kippir úr torfu ok þrífr upp sverð, ok hleypr at Finnboga þar sem hann lá ok höggr til hans sem hægligast. Finnbogi svaf eigi jafnfast sem hann lèt, eðr Þorgrímr hugði, ok spratt upp í móti ok brá feldinum at sverðinu, ok snaraði af honum þegar. Þorgrímr hljóp þá undir Finnboga, ok þó at hann væri sterkr vel, þá átti hann þó eigi við sinn maka hèr um, ok hafði Finnbogi hann skjótt undir, ok spurði þá, hvert eigi væri allt hit trúasta; ok spurði hvers ráð þetta væri? Þorgrímr kvað nú eigi leyna mega, „ok var þetta ráð Jökuls; þykkist hann þungt hafa afbeðit yðrum skiptum; nú vil ek biðja þik griða ok miskunnar um mitt mál. Finnbogi segir: Ekki óttast ek, at mèr verði skaða skaða auðit af þèr, en þar sem þú ert sendimaðr Jökuls slíks erindis, þá nenni ek eigi öðru en umskipti verði með okkr, tekr síðan sverðit, ok höggur af honum höfuðit. Hafði Þorgrímr unnit mikit ok þarft fyrir Finnboga, enda var honum miklu launat. Líða nú stundir, ok spyrr Jökull þetta, ok unir nú verr en áðr; en Finnbogi sitr í búi sínu ok skortir eigi auð fjár ok góða virðing.

40. Á næsta ári eptir dráp Þorgríms kom maðr til gistingar á Finnbogastaði, hann var bæði mikill ok sterkligr, svartr ok heldr illmannligr; hann gekk fyrir Finnboga ok kvaddi hann. Finnbogi tók kveðju hans, ok spurði

hverr hann væri? Hann kvaðst heita Þorbjörn, ok kvaðst vera allra sveita maðr, kannast þá margir við ef heyra viðrnefni mitt, em ek kallaðr Sleggfall. Finnbogi spurði, hvert hann skyldi fara? Hann kvaðst eigi vita gjörla, kvað heldr harka fyrir sèr, em ek sekr vorðinn, ok fer ek nú svá sem leitandi þess höfðingja, er mik vildi halda. Finnbogi spurði, hverr hann hefði sektan? Hann kvað þá hafa þat gjört Vatnsdæla, syni Ingimundar; kvaðst hafa barnat frændkonu þeirra, „er ek því hèr kominn, at mèr er mikit sagt af stórmennsku þinni, vil ek biðja þik viðtöku ok ásjár.“ Finnbogi segir: Þú ert grunbrusligr maðr, ok veit ek eigi hvárt þú lýgr eðr segir satt; verða oss vandsèn ráð þeirra Vatnsdæla, ok er mèr ekki um at taka við þèr.“ Þorbjörn segir: „Þat er svá sem þèr segit; em ek ok ekki dælligr maðr kallaðr, ok heldr gildr í flestum hlutum ok úvæginn, hafa ok margir þat fundit, at mik hefir eigi áræði bilat, en gjörla veit ek hverr maðr þú ert Finnbogi; er þat ekki mitt færi at stríða við þik, er ok ekki þat í ætlan, heldr hitt at þiggja at yðr nokkurt heilræði ok ásjá um mitt mál.“ Finnbogi mælti: „Hvat er þèr helz lagit til íþrótta?“ Þorbjörn segir: „Íþróttalaus em ek, utan þat er ek þykkist miklu gildari í verki en aðrir menn.“ Finnbogi mælti: „Hvat er þèr bezt hent at vinna?“ Þorbjörn segir: „Slá þykkist ek eigi minna en 3 aðrir þeir er þó eru gildir í verki, þykki mèr ok þat bezt at vinna.“ Finnbogi

segir: „Hvat mun varða, þó at þú dvelist hèr um hríð, ok takir til sláttar? Er hèr töðuverk mikit, ok gengr húskörlum stórliga lítt.“ Þorbjörn kvaðst þat gjarna vilja, bað hann búa sèr ljá ok orf sterkligra en öðrum húskörlum. Finnbogi gjörði svá, ok tók Þorbjörn til sláttar, ok þótti mönnum þat með miklum úlíkindum, hvat hann gat slegit; sá Finnbogi þat, at hann hafði ekki í hóli gilt í frásögn um sláttinn; sló hann bæði mikit ok vel, var taðan svá loðin, at eigi varð minna af at bera; sló Þorbjörn jafnan at tveim megin, ok þótti líkari atgangr hans tröllum en mönnum. Ok er hann hafði lokit heimatöðunni, spurði hann, hvat hann skyldi þá athafast? Finnbogi bað hann fara þá á gerðit; kvað hann þat flestum mest við taka; fór hann á gerðit, ok lèt þar ganga sem heima. Öllum þótti heldr údælt við hann, en við Finnboga var hann hinn mjúkasti, ok aldri fann hann, at Þorbjörn mundi um svikræði sitja. Ok þess er getit einhvern dag at Finnbogi gekk á gerðit; fagnaði Þorbjörn honum vel; var þá slegin mjök taðan, ok töluðust þeir við um stund. Þá mælti Finnbogi: „Nú er enn sem fyrr, svá syfjar mik hèr, at ek má víst eigi upp standa, ok víst sækir at nokkut, ok skal sofa.“ Þorbjörn mælti: „Gangit heim bóndi ok sofit þar.“ Finnbogi kastar sèr niðr á lègarðinn, ok kastar á sik feldinum, ok sofnar þegar, ok hrýtr fast. Þorbjörn Sleggja berst um fast á gerðinu; hann gengr at brýna ljá sinn, ok er hann hefir slegit um

stund rennir hann til augum þar sem Finnbogi lá, ok þykkist vita, at hann muni fast sofnaðr vera, gjörir hark nokkut, ok vaknar hann eigi. Eptir þat tekr hann at slá með ákefð; í annat sinn hvetr hann ljá sinn, ok gjörir enn hark nokkut. ok sefr Finnbogi; hann ferr síðan ok slær. Hit þriðja sinn hvetr Sleggja ljá sinn, ok miklu meir; var ljárinn bæði mikill ok sterkr sem hinir beztu knífar. Þorbjörn þykkist nú eigi þurfa betra færi, hefir ekki annat vápn en ljáinn, sprettr nú upp ok at Finnboga þar sem hann lá, ok ætlaði skjótt um at ráða, ok í því hefr hann upp sitt verkfæri, ok ætlaði at reka á honum miðjum. Þá hleypr Finnbogi upp, ok þrífr um orfit, ok ætlaði at snara af honum, en þat gekk eigi fyrr en þeir skipta því með sèr, kasta þá brotunum ok rennast á; verða þar harðar sviptingar. Skilr Finnbogi þat, at hann man hljóta at kosta afls í móti þessum; er þeirra atgangr bæði langr ok harðr, en svá lyktast at Þorbjörn fellr. Finnbogi spurði þá: „Hvárt eigi væri allt hit trúasta um hans þarkvámu?“ Þorbjörn kvaðst ætlat hafa, at eigi skyldi svá hafa um skipt með þeim. Finnbogi mælti: „Skil ek, at þetta munu annarra ráð fyrir öndverðu.“ Þorbjörn kvað svá vera, ok kvað Jökul hafa sendan sik, ok heitit sèr frændkonu sinni með miklu fè, „ef ek kæmi fram ferðinni; nú vil ek ok biðja lífsgriða fyrir þat sem ek hefir illa gjört; mun ek ok eigi leita optar yðr at svíkja.“ Finnbogi segir: „Þó at þú sèr mikill ok sterkr þá ótt-

umst ek þó ekki at þú verðir mèr at skaðamanni, ok man annat fyrir liggja; en þar sem þeir vilja enn eigi af láta svikræðum, þá er þat líkast at umskipti verði með okkr eptir tilgjörðum yðrum allra saman.“ Þorbjörn segir: „Ekki skal ok biðja lengr, má enn aldri vita hverir fyrir griðum eiga at ráða. Hann tekr þá ok veitir umbrot svá mikil, at Finnbogi hugði þat, at hann mundi upp komast undir honum, en ekki var vápn til reiðu. Finnboga var ekki um at láta hann upp, bregðr feldarblaði sínu at barka honum, ok bítr í sundr; snarar síðan höfuð hans, ok brýtr á bak aptr, ok linast hann heldr við slíkar byxingar. Síðan leitar Finnbogi at tygilknífi, er hann hafði á hálsi sèr, ok getr veitt honum þar með bana; ok var bæði at hann hafði unnit mikit, enda hafði hann sláttukaup mikit. Váttaði Finnbogi þat síðan, at honum þótti tvísýnt verit hafa hversu, fara mundi með þeim, ok þótti hann verit hafa hit mesta tröllmenni við at eiga. Er þat gerði síðan kallat Sleggjufall. Frèttist þetta skjótt víða, þar sem Þorbjörn var kunnigr, ok þótti mönnum Finnboga þetta hafa auðnusamliga tekizt, við slíkan heljarmann sem at eiga var. Unir Jökull illa við, ok þykkir mönnum hann því verr af fá sem þeir Finnbogi eigast fleira við. Líða nú stundir, ok er allt kyrrt ok tíðindalaust. Sitr Finnbogi nú í búi sínu með góðri virðingu; gjörðust nú synir hans ágætir; var Þórer jafnan með Möðruvellingum frændum sínum.

41. Nú skal þar til taka at maðr kom á Finnbogastaði til gistingar, sem opt kunni til at bera. Finnbogi spurði þenna mann at nafni; en hann kvaðst Vermundr heita, austfirzkr maðr at ætt, kvað föður sinn þar búa. Þessi maðr var ekki mikill vexti; kvikligr ok skjótligr; hann bað Finnboga viðtöku, kvaðst vera sekr maðr, ok kvað Brand hinn örva Vermundarson hafa sektan sik fyrir þat er hann veitti manni áverka honum skyldum, en ek á nú hvergi trausts eðr halds ván. En Finnbogi kvaðst lítit gjörast um hlaupandi menn, ok þóttist illa á brenndr lygðum þeirra, „en þó heyrða ek getit þessa á sumri, at maðrinn hafði sekr vorðit, en Brandr ágætr maðr ok vinsæll, ok man þykkja sèr misboðit ef þú ert haldinn“. Þessi maðr sótti mjök eptir, ok bað sèr líknar ok ásjá, ok kvað marga sèr þangat hafa vísat, en kvaðst lítt at tekinn ef engi hjálpaði honum. Finnboga þótti lítilmannligt at synja honum, en leizt maðrinn ekki geigvænligr þó at hann lygi, ok bað hann dveljast þar nokkura stund ef hann vildi, kvaðst ætla, at Brandr mundi taka fè fyrir manninn, ok mundi eigi með kappi sækja er maðr var ekki mikils háttar. Varð hann þessu feginn, ok var hægr ok fylgjusamr Finnboga. Líðr sumarit ok mjök á vetrinn, ok gjörði færðir góðar; frèttir Brandr þetta, at Finnbogi hefir tekit við manninum, sendir þegar mann á fund hans, ok bað hann lausan láta manninn, ok halda eigi með kappi fyrir sèr; kvaðst vilja

góðu við hann skipta, ok upp gefa sakarstaðinn þann sem til heyrir, ef Finnbogi gjörði þetta eptir hans bæn. Finnbogi kvaðst eigi nenna at láta hann lausan á vetrardegi, kvaðst vilja bjóða fè fyrir manninn, svá at Brandr þættist vel sæmdr af, ok kvað þá vel semja mundu þá er þeir fyndist. Fara nú sendimenn aptr með þessum erindum, ok verðr Brandr stórliga reiðr, ok lèt þau orð um fara, at Finnboga skyldi eigi duga at halda þann mann er hann vildi sækja; var hann hinn bráðasti ok kappsmaðr mikill, þegar honum þótti sèr móti gjört; kvað þá svá finnast skyldu, at Finnboga þækti þessu verr ráðit. Finnbogi lèt sem hann vissi eigi, þó at hann heyrði slíkt talat, ok gjörði enga breytni á háttum sínum. Líðr vetrinn ok mjök svá sumarit, ok sitr Finnbogi um kyrrt, hann hafði jafnan mannmargt með sèr, ok lèt flesta nokkut stunda, lèt mjök sækja sjóinn, var þat auðvelt, því skammt þurfti undan at róa. Þat var einn dag um haustit, at menn váru allir í brottu af bænum, sumir á sjó, en sumir til annarra nauðsynja. Finnbogi var heima, ok Vermundr hjá honum, ok ekki fleira karla. Þá mælti Finnbogi: „Svá er mèr þungt í dag sem þá jafnan, er at sækir nokkut, ok skal nú sofa í dag. Vermundr mælti: „Svá segir mèr hugr um sem Brandr muni eigi ljúga stefnuna, ok mun honum eigi úr minni munar hvar ek em niðr kominn, ok er þat illt bóndi, ef þèr komit í nokkura hættu fyrir mínar sakir“. Finnbogi kvað ekki þat verða mundu. Kastar hann

sèr niðr ok sefr þegar. Þar var ekki langt mjök meðal fjalls ok fjöru; váru þar hjallar þrír upp gegnt bænum, ok mátti þar einum megin at ríða. Vermundr gekk út ok sást um; hann sá upp á hinn efsta hjallann at annathvárt var hvirfilvindr, ella riðu menn mjök margir saman; hann gekk þá inn, ok gjörði nokkut glam, ok vaknaði Finnbogi, ok spurði hvat hann vildi? Hann sagði, hvat hann hafði sèt. Finnbogi bað hann at hyggja ok kvaðst sofa verða; en Vermundr gekk út ok inn, ok sá þá mannareiðina; váru þeir þá komnir á miðhjallann. Hann gekk þá inn, ok sagði Finnboga mannareiðina; hann kvað þat vel vera mega, er hingat jafnan mikil ferð á haustum at skreiðarkaupi, ok er nú ván þeirra sem mest, enda má ek ekki annat en sofa sem mik lystir. Vermundr gekk brott, ok var úti um stund, kom inn ok sagði Finnboga, at þeir váru þá komnir á hinn neðsta hjallann, „ok ek kennda Brand hinn örva Vermundarson með hálfan þriðja tug manna, vel búna at vápnum. Hefir þú vel ok stórmannliga mèr veitt sem guð þakki þèr; nú er ek lítilsverðr hjá yðru sundrþykki, vil ek miklu heldr ganga á vald Brands; er hann drengr góðr, ok mun honum nokkurn veg vel fara, en hann er hinn mesti kappsmaðr, þegar þrályndir menn eru í móti. Finnbogi segir: „Ekki munu vit hvata at því at gefast upp fyrir Brandi, munu vèr áðr hafast orð við, ok mun Brandr þiggja sæmilig boð, en ef hann vill eigi þat, þá er

sjáanda; en ek er nú fullsvefta, ok skal eigi liggja lengr;“ sprettr upp ok tekr vápn sín, ok þeir báðir, ok ganga út ok upp at brekkunum, var þar gil mikit ok kambr at ofanverðu, ok mátti einum megin at sækja; gengu þeir Finnbogi þar á upp. Þeir Brandr sá mennina, er heiman gengu, ok þóttust þegar vita, at Finnbogi mundi vera, er bæði var mikill ok sterkligr, ok víkja þegar eptir þessum mönnum; kvaðst Brandr ætla at auðveldlig mundi verða þeirra ferð. Hallfríðr hafði heyrt viðtal þeirra Finnboga áðr þeir gengu heiman, ok sendi hún pilt á næstu bæi at biðja menn þangat koma; svá ok mátti heyra kall á skipin; bað hún segja, at Finnbogi mundi manna við þurfa. Svá er sagt áðr þeir koma at, er Finnbogi hafði leyst upp steina nokkura; ok er Brandr kom at, fagnaði Finnbogi honum harla vel. Brandr tók kveðju hans. Finnbogi spurði at erindum, Brandr kvað honum þau áðr kunnig vera, kvaðst sækja mann þann, er hann hafði sektan, en kvað Finnboga hafa haldit með kappi móti sèr, kvaðst nú ætla eptir at leita, þó at hann vildi halda,“ en með því Finnbogi, at þú ert ágætr maðr fyrir margra hluta sakir, þá vil ek bjóða þèr nú sem í fyrstu, at þú látir manninn lausan, ok nú í mitt vald, man ek þá ekki kæra við þik um bjargir við hann, heldr heita þèr minni vináttu ok liði ef þú kannt þurfa. Finnbogi segir: „Þetta er vel boðit ok drengiliga sem ván er at þèr, en þar sem ek lèt hann eigi lausan í fyrstu,

er yðar orð komu til, þá vil ek þessu skjótt neita; vil ek bjóða nú sem þá, gjalda fè fyrir mann þenna, ok þat um fram, at þú ráð sjálfr fèskuldinni, nenni ek eigi fyrir metnaði, með því er hann hefir áðr verit með mèr, at skilja nú údrengiliga við hann; man yðr ekki svá mikil slægja at drepa mann þenna þó at þèr fýsist þess.“ Brandr segir: „Kvað mann eigi mikils háttar, en með því at vèr höfum riðit heiman allt hegat til þín þessa erindis, en maðr mjök kominn á várt vald, er þat vænst Finnbogi er þú liggr mikit kapp á við þenna mann, er þèr dragi þetta til dauða; man þá eigi þykkja ekki várt erindi, er vèr leggjum þik við velli. Finnbogi kvaðst ekki þat óttast; „er þat ráð mitt Brandr, at þú gangir eigi fyrstr til atsóknar í móti mèr, lát heldr menn þína í frammi meðan húskarlar mínir vinnast til.“ „Hvat húskörlum er þat?“ segir Brandr, „sè ek ekki menn fleiri en ykkr tvá þar uppstanda. Finnbogi segir: „Eru hèr þó húskarlar mínir aðrir 6 ekki úknáligir, ok eru samnafnar miklir, þeir heita Steinar allir. Nú láttu í móti þeim jafnmarga þína húskarla, ok vitum hvárir þar láti undan öðrum.“ Brandr svaraði: „Kvaðst ekki mundi bleyðast fyri því þó at hann hótaði þeim grjóti.“ Er svá sagt at til varð einn af fylgdarmönnum Brands, ok rann upp at þeim nöfnum, en eigi síðr at Finnboga með fagran skjöld ok spjót, ok ætlaði at leggja til Finnboga. Hann tekr við einum steini. Þessi maðr var sterkr, ok ætl-

aði at bera frá sèr skjöldinn, en húskarl Finnboga varð skjótleikinn, ok fór at snarpt; getr hann eigi staðizt atfarar hans, ok fellr á bak aptr ok tumbar ofan í gilit, ok fèkk sá þegar bana. Finnbogi spurði Brand, hversu farit hefði með þessum. Brandr kvað sinn mann ekki hafa gott af fengit.

42. Svá er sagt, at Finnbogi lèt þá fara húskarla sína sex, ok hafði hverr mann fyrir sik. Finnbogi spurði þá Brand, hversu honum þækti at fara? Brandr kvaðst eigi mjök lasta þurfa. Finnbogi kvaðst vilja bjóða hin sömu boð sem fyrr, ok skildi þeir. Brandr kvað hann enn ekki óttast þurfa, ok kvað hann koma í meiri raun mundu um þat er þeir skildi. Finnbogi kvað eigi þat til bera, at hann óttaðist. Brandr bað menn sína fara kænliga, ok ganga upp fleiri jafnfram, ok sækja at skarpligar, ok kvað þat skömm, at jafnmargir menn skyldi lengi þurfa at sækja tvá eina menn. Finnbogi brá þá sverði ok varðist vel ok drengiliga, varð hann nokkut skeinusamari en þeir hugðu til; ok er þeir höfðu barizt um hríð, þá mælti Finnbogi: „Menn fara þar neðan frá sjánum eigi allfáir vápnaðir ok ganga snúðigt, er þat ætlan mín, at þessir menn munu ætla til liðveizlu við mik, en í móti yðr Brandr, ok er þá sem berr at hvárir drjúgari verða. Brandr kvaðst aldri hirða um fiskifýlur hans, hvárt væri fleiri eðr færri. Þá mælti Finnbogi: „Menn ríða þar enn, ok eigi allfáir saman innan með sjánum, ok heldr geist, mun

þat enn vera af vorum mönnum; nú er þat bæn mín ok boð við þik Brandr, at þú þiggir þann kost, sem ek hefi boðit, vil ek selja þèr sjálfdæmi ok ráð einn sætt, þann veg sem þèr bezt þykkir; er þat ætlan mín um þá suma er þar eru í ferð, at ærit fari geistir, ef vèr erum eigi áðr sáttir.“ Brandr leit til ok sá at öllu megin dreif lið at með geisingi, sumir hleyptu, en sumir runnu, slíkt hverr sem mátti. Þá mælti Brandr: „Aldri hirði ek um fjörudýr yðar hvar þau fara, en eigi ætla ek þetta spara þurfa, at vèr ráðim einir; man þat mælt at várt erindi verði þó gott, ef vèr tökum sjálfdæmi af þvílíkum manni sem þú ert Finnbogi. Hann kvaðst þat gjarna vilja, ok bað hann þó hafa þökk fyrir; gekk þegar í móti honum, ok tókust í hendr, ok sættust at þeirra manna vitni er hjá váru; var þat mjök jafnskjótt, at þeir höfðu fyrir skilit ok liðit dreif at; váru þar synir Finnboga, ok margir aðrir vinir ok frændr, váru þeir þegar svá ákafir, at þeir vildu veita Brandi atgöngu, ok drepa alla. Finnbogi gekk á milli, ok sagði, at þeir váru sáttir; bað þá eigi veita sèr úlið í sinni tilkvámu; varð svá með umtali Finnboga at þeir sefuðust. Finnbogi bauð Brandi þá til sín, ok þat þá hann; sátu þeir þar nær viku glaðir ok kátir, veitti Finnbogi þeim stórmannliga, ok eptir þat bjóst Brandr í brott. Finnbogi spurði þá Vermund hvárt hann vildi heldr vera eptir eðr fara með Brandi? Vermundr kvaðst heim fýsast, er Brandr svá góðr drengr at ek

man vel kominn í hans föruneyti héðan af, hefir yðr stórliga vel til mín farit ok höfðingliga, sem guð þakki yðr;“ býst hann þá til ferðar með Brandi. Finnbogi mælti þá til Brands: „Nær vili þèr lúka upp gjörð með oss?“ Hann segir: „Þat vil ek gjöra á þingi í sumar, þykki mèr þat metnaðarsamligast at segja þar upp sætt okkra.“ Finnbogi bað hann fyrir ráða; skilja þeir með blíðu. Ríðr Brandr heim í Austfjörðu, ok fór Vermundr með honum. Líðr af vetrinn, ok um sumarit ríða menn til þings fjölmennt; komu þar Vatnsdælar, Þorsteinn ok Jökull, ok þeir allir bræðr Ingimundar-synir; þar kom Brandr hinn örvi ok Finnbogi hinn rammi, ok Eyjúlfr halti, ok margt annat stórmenni. Þat var einn dag at þeir Brandr ok Finnbogi fundust, ok kvöddust blíðliga; spurði Brandr um málaferli þeirra Vatnsdæla. Finnbogi kvað kyrrt allt ok ákærulaust; sagði Finnbogi honum allt sem farit hafði þeirra í millum. Brandr bauð Finnboga at leita um sættir með þeim, ok kvað þá alla fullkomna sína vini. Finnbogi kvaðst þat þiggja vilja. Ok einn dag ganga þeir Brandr ok Finnbogi ok Eyjúlfr með mikla sveit manna til búðar þeirra Vatnsdæla; fagnaði Þorsteinn þeim harla vel, ok tóku tal sín á milli. Hóf Brandr þegar þetta mál við Þorstein, ok bað þá sættast við Finnboga, ok kvað Jökul ekki hóf at kunna um áleitni við slíka menn. Brandr flutti bæði vel ok sköruliga, kvaðst þeim fylgja vilja er sættast vildi, en þeim mót snúinn er í mót

mælti, ok bauð sik til umdæmis með þeim. Jökull var tregr til, en þó við umtal Brands, ok þá mikla vináttu, er með þeim var, ok áeggjan bræðra sinna, en þó þóttist hann illt hafa afbeðit í þeirra skiptum, en var ofbeldismaðr mikill ok fullhugi, þá lyktast þó með því, at þeir sættast heilum sáttum; skyldi Brandr þar einn skera ok skapa þeirra í millum; gjörði Brandr fèskuld nokkura á hendr þeim bræðrum, ok guldu skjótt ok röskliga. Er svá sagt, at síðan hafi þeir haldit vináttu sinni, ok skiptust þeir Jökull ok Finnbogi gjöfum við. Finnbogi mælti þá til Brands, kvað hann þá eigi fresta þurfa lengr at lúka um gjörð þeirra í millum, kvaðst þat eigi vilja undan draga eðr seinka lengr. Brandr sagði þá: „Þó at þú sèrt vitr maðr Finnbogi, þá þykist ek þar sjá sumt, er þú sèr allt. Eigi var ek svá heimskr at ek sæi eigi, at ek var fanginn, ok allir mínir menn, þá er lið sótti at oss öllu megin með ákefð, þar sem oss gekk áðr illa við þik einn, ok líkara at vèr hefðim eigi sigrazt; var þat meir af ákefð minni ok ofbeldi, heldr en ek sæi eigi hvar komit var, eðr hversu fara mundi. Nú ætla ek, at eigi skal svá mikill munr með okkr, at ek gjöri fè af þèr fyrir þat er þú gafst mèr líf ok mínum mönnum; þóttist ek meira verðr ok þeir allir en einn lítils háttar maðr, þó at ek vildi fyrir metnaðar sakir hafa sæmd af málum við yðr. Nú mun ek eigi minna launa lífgjöfina en heita þèr fullkominni vináttu ok málafylgd við hvern sem þú

átt eða þínir synir, ok skal okkra vináttu aldri skilja meðan við erum báðir uppi". Finnbogi þakkaði honum sína fylgd ok öll ummæli með fögrum orðum; hann gaf Brandi gripi þá er honum hafði gefit Jón Grikklands konungr; var þat hringr, skjöldr ok sverð; þakkaði Brandr honum stórliga vel, ok skiljast þeir þá allir með hinum mesta kærleika ok blíðu.

43. Þeir Ingimundarsynir buðu Finnboga at fara vestan úr víkinni ok kaupa aptr landit at Borg í Víðidal; en hann vildi þat eigi, kvaðst honum þar þykja harla gott; reið hann heim með flokk sinn á Finnbogastaði, ok sat um kyrrt, ok þótti hann enn hafa vaxit mjök af þessum málum öllum saman. Finnbogi varð gamall maðr, ok þykkir verit hafa hinn mesti ágætismaðr, bæði á afl ok vöxt ok alla kurteisi; kemr hann ok við margar sögur, ok þykkir verit hafa hinn frægasti ok hinn ágætasti, hefir ok mörg stórvirki ok þrekvirki unnit, þó at hèr sè fátt frá sagt. Er svá sagt, at hann bjó þar til elli, ok varð sóttdauðr, ok liggr at þeirri sömu kirkju er hann lèt þar gjöra ok Hallfríðr kona hans. En synir þeirra urðu allir ágætir menn, ok sigldu milli landa, ok eru margar sögur frá hverjum þeirra; váru þeir vel teknir með ríkum mönnum, hvár sem þeir komu, ok þóttu vera af gildum ættum. Gunnbjörn Finnbogason kom aldri síðan til Íslands; gjörðist hann ríkr maðr í Noregi, ok er þar mikil ætt frá honum komin. Finnbogi unni Bergi mest sona sinna; var þat af ást þeirri, er hann hafði við Berg hinn rakka frænda sinn; bjó hann eptir föður sinn á Finnbogastöðum, ok þótti hann þaðra í sveitum gildasti bóndi, ok formaðr annarra manna; en bræðr hans aðrir váru mjök í förum, þar til er þeir staðfestu ráð sitt, ok þóttu allir mikilhæfir menn. Ok lýk ek þar Finnbogasögu.

